

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

Kód oboru: 7502 RO23

Název bakalářské práce:

KRIMINALITA MLÁDEŽE
CRIMINALITY OF ADOLESCENT

Autor:

Martin Wagner
Za Dvorem 1863/1
142 00 Praha 4

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
71	2	7	6	21	4 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 30.11.2008

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si plně vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL, v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše .

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 30.11.2008

Podpis: .....

Poděkování :

Chtěl bych poděkovat vedoucí práce paní Mgr. Květuši Slukové za vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce, jakož i za ochotu, trpělivost a přístup podílet se na tvorbě této práce.

Velký dík patří mé rodině, zejména za trpělivost, toleranci, čas a morální pomoc, bez čehož bych práci nikdy nedokončil.

Název bakalářské práce: KRIMINALITA MLÁDEŽE

Název bakalářské práce: CRIMINALITY OF ADOLESCENT

Jméno a příjmení autora: Martin Wagner

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2007/2008

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Květuše Sluková

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala výzkumem kriminality mládeže s cílem objasnit její vývojové tendence.

V první teoretické části, byl presentován výčet základních kriminogenních faktorů způsobující kriminální chování, byl zde popsán psychický a sociální vývoj mládeže a uvedena základní trestně právní terminologie. V teoretické rovině byly zpracovány způsoby páchání kriminality mládeže.

V druhé praktické části, byla analyzována statistická data kriminality mládeže, ve kterých byly vyvozeny závěry ve formě vývojových tendencí kriminality.

Celý průzkum byl zaměřen na zjištění trendu vývoje páchání kriminality mládeží ve služebním obvodu Obvodního ředitelství Policie České republiky Praha IV.

Klíčová slova:

Trestná činnost, kriminalita mládeže, kriminogenní faktory, delikvence mládeže, služební obvod Praha IV,

Summary:

Examination of final work were juvenile delinquency and explanation a drift of events.

At first was presented list of basic crime-gene theories and factors which cause criminal acting. In this part was described psychical and social development of youth. Next thing was basic criminal law terminology. In theoretical part were resolved ways of commission of youth.

In practical part was analyzed statistical returns for crime of youth. Data was used for resulting in the form of the drift of crime events.

Whole observation was concentrated to discover movement of criminal delinquency of youth in service area Obvodní ředitelství Policie České republiky Praha IV.

Keywords:

Criminal delinquency, juvenile delinquency, crime of youth, crime-gene faktor, service area Praha IV,

Obsah

1 Úvod	8
2 Teoretická část	10
2.1 Kriminalita	10
2.2 Kriminogení faktory	11
2.2.1 Dědičnost.....	11
2.2.2 Konstituce.....	12
2.2.2.1 Porucha pozornosti	13
2.2.2.2 Porucha osobnosti.....	13
2.2.2.2 Hyperaktivita.....	13
2.2.2.3 Impulzivita	14
2.2.3 Rodina	14
2.2.4 Škola.....	16
2.2.5 Negativní vliv prostředí.....	17
2.2.6 Psychoaktivní látky	18
2.2.6.1 Trestná činnost a drogy.....	19
2.2.7 Vliv médií.....	20
2.2.8 Agrese a agresivita	21
2.3 Charakteristika vývoje osobnosti mládeže.....	22
2.3.1 Rizikový vývoj dítěte	22
2.3.2 Období dospívání – pubescence	23
2.3.3 Období dospívání – adolescence	25
2.4 Charakteristika věku	28
2.4.1 Zletilý, zletilost	28
2.4.2 Mladistvý.....	29
2.4.3 Mládež.....	29
2.5 Delikvence a delikvence mládeže.....	30
2.5.1 Delikvence.....	30
2.5.2 Delikvence mládeže	31
2.6 Základní charakteristika trestné činnosti mládeže.....	31
2.6.1 Trestný čin.....	33
2.6.2 Rozdělení trestné činnosti mládeže.....	33
2.6.2.1 Majetková trestná činnost	34
2.6.2.2 Násilná trestná činnost.....	34
2.6.2.3 Nedovolená výroba a držení omamných látek	34
2.6.2.4 Mravnostní kriminalita	34
2.6.2.5 Ostatní trestná činnost.....	35
2.7 Základní rysy delikvence mladistvých v ČR	35

2.8 Trestní řízení ve věcech mladistvých	36
2.8.1 Výchovní opatření	37
2.8.2 Ochranné opatření	38
2.8.3 Trestní opatření	38
2.8.4 Řízení ve věcech dětí do 15 let	39
3 Praktická část	40
3.1 Cíl práce	40
3.2 Stanovené předpoklady	40
3.3 Metody získávání informací.....	40
3.4 Prostředí průzkumu.....	41
3.5 Charakteristika vzorku	43
3.6 Analýza statistických dat	43
3.7 Obsahová analýza dat	44
3.8 Vlastní pozorování.....	44
4 Zpracování statistických údajů.....	44
5 Interpretace získaných dat	57
5.1 Ilustrace výstupů průzkumu konkrétních případů	59
5.1.1 Ilustrovaný příklad	59
5.1.2 Ilustrovaný příklad druhý	61
6 Shrnutí dat	64
7 Závěr	67
8 Seznam informačních zdrojů	69
9 Přílohy	71

1 Úvod

Pro zvolení tohoto tématu bakalářské práce jsem se rozhodl v době, kdy se neustále v médiích objevuje velké množství brutálních trestných činů páchaných dětmi a mladistvými, kdy se diskutuje nad snížením hranice trestní odpovědnosti z 15-ti let na nižší a s ohledem na mé předchozí zaměstnání u kriminální policie a z toho plynoucí zkušenosti a také proto, že kriminalita mládeže, jakož její současné provádění, je na dokonalejší a bohužel profesionálnější úrovni.

Více než 17 let jsem působil u policie, z toho 13 let právě na kriminální policii v Praze 10, kdy jsem postupně získával zkušenosti ze všech odvětví policejní práce. Do této patří i zkušenost s pácháním trestné činnosti mládeže. Tato problematika se stává rok od roku stále závažnější a aktuálnější.

V dnešní době se trestné činnosti dopouštějí stále „mladší“ pachatelé, kteří následně při procesních úkonech uvádějí argumenty, že potřebují jak na obživu, tak na drogy a musejí hrát výherní automaty. Ovšem ne vždy jsou tito pachatelé z rozvrácených a chudých rodin, jsou zde také i pachatelé z rodin doktorů, inženýrů, prostě sociálně zabezpečených rodin.

Nejhorší ovšem v současné době je, že tato problematika se stává pomalu trestnou činností na denním pořádku, děti a mladiství jsou dnes vyspělejší a páchají i tu nejzávažnější trestnou činnost. Není výjimkou, že tito pachatelé používají zbraně toho nejhrubšího kalibru a zároveň jejich brutalita, agresivita, užívání psychotropních látek apod. je v naší společnosti v poslední letech velkým problémem. Bezohlednost vůči všem vrstvám obětí roste.

V neposlední řadě bych chtěl podotknout, že spousta pachatelů mladších 15-ti let, si je plně vědoma, že nejsou trestně odpovědní za své konání, či jednání dle trestního řádu, zákona. Mnohdy se setkáváme v policejní praxi s tím, že jsou některými rodiči na trestnou činnost doslova posíláni, právě z důvodu nemožnosti trestního stíhání.

Kriminalita mládeže je bezesporu jedním ze závažných sociálních jevů. V řadě rozvinutých států je často diskutovaným problémem. Zvýšená ochrana mládeže se promítá do samotných postupů a zásad trestního řízení právě proti mladistvým.

Je pravda, že mládež je dnes vystavována vnějšímu tlaku prostředí, ve kterém žije (nefungujícím rodinám, jevům, doprovázející jejich výchovu, sociálním rozdílům, dědičnosti, která může jejich chování mnohdy až nenapravitelně poškodit a tudíž vést ke kriminálnímu chování).

Účelem této práce je nastínit problematiku kriminality mládeže a poukázat na mechanismy, které jsou spouštěči kriminálního chování a vystihnout momentální stav vývoje kriminality jako celku, konkrétně kriminality mládeže.

2 Teoretická část

2.1 Kriminalita

Kriminalita je obecným názvem pro jednání a chování jedince, které je v rozporu s mnohými platnými normami a to právními i společenskými¹. Za porušení všech norem hrozí jedincům příslušné sankce, které stanoví stát anebo obecná společenská většina. Podobný nebo stejný řád platí v každé společnosti, je více či méně tolerantní a stanoví ho vždy vládnoucí většina, která určuje, co je pro společnost dobré a co ne. Stát stanoví hranice, za které se smí a za které ne a při překročení si osvojuje právo potrestání a to za pomoci svých donucovacích orgánů, jako je soud, policejní složky, vězeňská služba. Řádem přitom rozumíme všechny možné nařízení, předpisy, pravidla, vyhlášky (např. trestní zákon, trestní řád, ústava, pravidla silničního provozu, finanční zákony, účetní předpisy, pracovní zákony, školní řád, soudní řády) a mnoho dalších norem a předpisů, kdy jejich jednání, jsou v rozporu s dobrými mravy jako nevěra, podvody, přestupky sousedské, stavební, požívání alkoholu, drog, poškozování dobré pověsti. Porušování zákonů může být vědomé nebo nevědomé, tzv. nedbalostní. U zákonů je vždy dána formulace, že neznalost zákona neomlouvá, přičemž právní vědomí společnosti, jakož i jedinců se může diametrálně lišit. Lidé, kteří vědomě všechny normy soustavně porušují, normy tudíž neuznávají, se obvykle sdružují do různých skupin stejného zaměření a vytvářejí si své vlastní zákony, pravidla a normy jak v jednání, tak zároveň v chování. Z tohoto se mohou vytvářet organizované skupiny, gangy, organizovaný zločin vůbec, síť černého obchodu, pašování drog, zbraní, obchody se ženami. Do těchto skupin patří uskupení skinheads, anarchisté, náboženské sekty apod.

---

¹) Matoušek Oldřich, *Slovník sociální práce*

2.2 Kriminogení faktory

Za tyto faktory², které v plné míře ovlivňují kriminalitu mládeže jsou považovány ty, které formují osobnost člověka. Jedná se především o okolnosti bezprostředně ovlivňující chování a jednání jedince, které od dětství utváří hierarchii hodnot, citovost, smysl pro odpovědnost apod.

Samozřejmě, že rozhodující roli při formování osobnosti má především rodina, přátelé, tedy mikrostruktura, ve které jedinec vyrůstá a žije.

Nezanedbatelnou součástí je škola, kamarádi, parta, což jsou další vnější vlivy, které mohou ovlivnit vnitřní dispozice, tedy biologické vlivy, jakými jsou dědičnost a konstituce.

2.2.1 Dědičnost

Dědičností se rozumí vše to, co si člověk přináší na svět od svých rodičů a předků v genové podobě³. Vliv dědičnosti na utváření psychiky je nepopíratelný.

Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které mají na ně vliv⁴. Genetická dispozice může být např. snížená sebekontrola, či hyperaktivita. Tyto vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která bude ihned provádět trestnou činnost. Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo.

Souhrn dědičných předpokladů – genotyp – představuje většinou pouze dispozice ke vzniku určité, normální či patologické vlastnosti organismu. V tomto smyslu lze říci, že genetické vlohy určují míru rizika nějaké psychické odchylky. Její projev je ve větší či menší míře závislý na kvantitě i kvalitě stimulů vnějšího prostředí. Jak pro normální, tak v ještě ve větší míře pro patologické vlastnosti je

---

²) Chmelík Jan a kolektiv, *Rukověť kriminalistiky*

³) Švingalová, *Základy psychologie, I. díl*

⁴) Matoušek, Kroftová, *Mládež a delikvence*

důležitá otázka míry, v nichž mohou být psychické vlastnosti předurčeny geneticky, a nakolik jsou naopak ovlivnitelné prostředím.

Tato míra, je u různých normálních vlastností různá. Jestliže jde o odchylky, je míra jejich dědičnosti dána i typem genetického přenosu. V zásadě platí, čím je genetická odchylka od normy závažnější, tím méně se zde mohou uplatnit vlivy prostředí.

V podstatě všechny osobnostní vlastnosti i většina lidských postojů a dokonce zájmů je dědičná, proto je zcela logické, že se lidé při uvažování o příčinách lidského chování obrací k dědičnosti.

2.2.2 Konstituce

Především se jedná o psychickou vybavenost jedince, o určité vrozené osobnostní dispozice, mezi které patří zejména temperament, LMD, inteligence či pohlaví.

Pravděpodobnost vzniku delikventního chování zvyšuje *syndrom hyperaktivity* (trvalý neklid a velké kolísání pozornosti - dříve označováno jako LMD, dnes se užívá názvu ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). K výrazným symptomům tohoto syndromu patří také změny nálad, impulzivita a neobratnost. Tento syndrom postihuje 5% (někde se uvádí dokonce 15%) dětí, především chlapců. Příčiny tohoto syndromu dosud nejsou přesně zjištěny. Studie ukazují, že 16-30% hyperaktivních jedinců je ve výchovném zařízení po spáchání trestného činu.

Kromě syndromu hyperaktivity zvyšují pravděpodobnost *jiné medicínsky zjištěné abnormality*, především abnormality elektroencefalografického záznamu mozkové činnosti (EEG) či vrozené psychopatie (psychopaté mají sníženou sebekontrolu, nižší toleranci, odpovědnost, vyšší impulzivitu, jsou méně přátelští, mají pocit nadřazenosti a jsou egoističtí).

Dále se mezi konstituční dispozice počítá také *snížená úroveň rozumových schopností a pohlaví jedince* (muži se častěji dopouštějí trestných činů - pravděpodobně na základě vrozeně vyšší agresivity, ale též i na základě odlišné výchovy - tvrdosti).

2.2.2.1 Porucha pozornosti

Jedince trpícího touto poruchou je možné označit za spolehlivě nespolehlivé. Mívají problémy s organizováním činností. Hlavním znakem jsou trvalé projevy nepozornosti. Často se dopouštějí chyb z nepozornosti. Často jsou zbrklí, rozlítaní a nic nedotáhnou do konce. Mají potíže udržet pozornost dlouhodobě, při plnění úkolů i při hře. Často budí dojem, že jsou duchem nepřítomni, jako by neposlouchali či si nepamatovali ani to, co bylo právě řečeno. Velmi snadno se nechají rozptýlit vedlejšími podněty.

2.2.2.2 Porucha osobnosti

Osobnost lze definovat jako duševní celek, charakteristický⁵:

- vnitřní jednotou a strukturovaností jeho dílčích složek
- individuální specifičností, odlišností od jiných osobností
- vývojovou kontinuitu, tj. relativní stálostí konstelace psychických vlastností v průběhu vývoje

Poruchy osobnosti zahrnují odchylky různých psychických funkcí, které vedou k odlišnému způsobu prožívání, uvažování i chování. Tyto projevy mohou být trvalé a zakotvené ve struktuře osobnosti, jindy může jít o dočasné výkyvy. Tyto reakce představují výraznou odchylku od způsobu, jakým průměrná osoba v dané kultuře chápe, myslí, cítí a reaguje ve vztahu k ostatním lidem.

2.2.2.2 Hyperaktivita

Z pohledu klasické medicíny je hyperaktivitou myšlena kombinace slabého soustředění a nadměrné aktivity objevující se hlavně u dětí⁶. O příčinách

---

⁵) Vágnerová, *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby*, 1.díl

se spekuluje a má se za to, že jsou dědičné nebo způsobené dietní alergií či slabým poškozením mozku. Hyperaktivní děti jsou často plné energie, podrážděné, agresivní, impulzivní, emocionálně nevyspělé a jen krátce se soustředí. Hyperaktivita ovlivňuje i učení dítěte a je léčena stimulačními léky, dietou, konzultacemi a pomocí v oblasti vzdělávání.

Do současné doby se u dětí, které jsou popisovány jako hyperaktivní hledá příčina, která je nenechá v klidu, která v nich spouští emoce, neklid nebo agresivitu. Často děti svým chováním upozorňují na sebe, mají-li pocit, že jsou přehlíženy. Někdy může být příčina v narušeném rodinném systému.

2.2.2.3 Impulzivita

Impulzivita se projevuje jako netrpělivost, popudlivost, špatné sebeovládání. Mívají problémy počkat až na ně přijde řada, překřikují ostatní, skáčou každému do řeči, nenechají domluvit. Neposlouchají pokyny. Berou jiným lidem předměty z ruky. Impulzivita se stává příčinou nejrůznějších nehod a úrazů.

2.2.3 Rodina

Rodina je chápána jako základ společnosti, jako primární základní skupina, ve které probíhá socializace jedince, formuje se jeho osobnost, normativní a hodnotová sféra, rozvíjejí se emoce, vůle, schopnosti, dovednosti a návyky⁷. Správně fungující harmonická rodina je základem zdravého psychického vývoje dítěte a člověka.

Zároveň rodina plní řadu biologických, ekonomických, sociálních i psychologických funkcí, proto je nejdůležitějším sociálním prostředím, neboť poskytuje dítěti základní sociální zkušenost⁸. Bohužel dítě si může pomocí nápodoby nebo identifikace s rodiči osvojit i poruchové chování, přijmout odlišný

---

⁶) <http://www.reiki-automaticka-kresba.cz/hyperaktivita-neklid-deti.html>

⁷) Sochůrek Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, I.díl*

⁸) Pešatová Ilona, *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*

normativní a hodnotový systém, může je znevýhodnit i zkušenost rané deprivace, která mění dětskou osobnost.

Rodina má řadu funkcí. Jsou to například.

- Funkce hmotného (spotřebního) rámce – obživa a výchova dětí i dospělých, zajištění jejich bezpečí ve smyslu uspokojení základních biologických potřeb.
- Funkce sociální ochrany členů rodiny – rodina propůjčuje svým členům určitý sociální status, poskytuje jim sociální zázemí a oporu, reguluje příbuzenské vztahy.
- Rodina je rozhodujícím činitelem v socializaci jednotlivce.

Téměř každý člověk je ve svém životě členem dvou rodinou:

- Rodiny orientační (ta, do které se narodil)
- Rodiny prokreační (kterou sám zakládá, rodina reprodukuje)

V dnešní době je malý počet členů rodiny, rodina je dvougenerační (rodiče,děti). Rodiče ztrácejí mocenské pozice a možnosti sankcí nad dospělými dětmi a prakticky dnes nemohou zasahovat do volby partnera svého dospělého dítěte. Významným faktorem je též oddělené bydlení.

Došlo k výrazné demokratizaci života rodiny. Uvolnilo se dominantní postavení muže-živitele, rovněž se uvolnilo dominantní postavení rodičů vůči dětem.

V současné době se bohužel snížila stálost rodiny, zvýšil se počet rozvodů, zmenšila se vnější sociální kontrola nad rodinou i nad výběrem partnera.

Rozhárané a disharmonické rodinné prostředí však zároveň nepřímo spoluvytváří či akcentuje nebo naopak nedostatečně koriguje negativní vlastnosti osobnosti dítěte. Časté hádky rodičů, alkoholismus či drogová závislost, dokonce fyzické útoky mezi rodiči – to jsou vzory, které dítě v takovéto rodině denně vidí. Žije ve strachu před tím, co bude, až se otec vrátí zase opilý, kterého „strejdu“ si

dnes přivede matka apod. Někdy se však tyto návyky přenáší na sebe a odnáší do života.

2.2.4 Škola

Přechodem do školy každé dítě ztrácí výlučně postavení, které do té doby mělo v rodině⁹. Musí se najednou přizpůsobovat novému životnímu rytmu – nucenému vstávání v určitou dobu, vyučovacím hodinám děleným přestávkami a odpolední či večerní přípravě na školu. Škola se k němu staví jako k jednomu z mnoha dětí a především si žádá, aby se přizpůsobilo, „ukáznilo“, aby bylo „jako ostatní děti“.

Velmi záhy se začínají ve třídách vytvářet své vlastní „subkultury“, které se vyznačují svým vlastním cizím jazykem, zvyklostmi a rituály, na níž jsou učitelé v lepším případě více a v horším případě méně napojeni. Zároveň zde vznikají i podskupiny zvláštních „sub-subkultur“, jež jsou k bližšímu kontaktu motivovány společenskými zájmy, společenskými činnostmi.

V některých případech mohou být tyto podskupiny zárodkem asociálních part. Segregace málo nadaných, a tím pádem rizikovějších dětí může mít i mnohem nenápadnější podobu poznámek utroušených během vyučování, přehlížení iniciativ dítěte, „alergických reakcí“ na prohršky proti kázni či na neznalost učiva.

Škola je nedílnou součástí výchovy mladého člověka. Vytváří jeho základní materiální a citové hodnoty, které jej mají provázet po celý život a přímo působí na formování osobnosti. Díky kolektivu ve škole tato může zároveň působit jako spouštěcí mechanismus kriminogenních faktorů rodiny.

---

⁹) Matoušek Oldřich, Kroftová Andrea, *Mládež a delikvence*

2.2.5 Negativní vliv prostředí

To vše může tvořit možnost začlenění jedince jeho nutností do některé z part, které se vytvářejí z různých důvodů.

Partu budeme definovat jako časově stálější skupinu lidí, kteří se sdružují na základě určitých společenských potřeb, názorů a zájmů a mají obvykle vytvořenou určitou hierarchickou strukturu¹⁰. Ty mohou být plně v souladu se zájmy společnosti a ta je může podporovat. Jsou to zejména party, které se zabývají svoji, společensky žádoucí či prospěšnou, zájmovou činností.

Negativní party zahrnujeme mezi skupinovou trestnou činnost. Závažnost páchané trestné činnosti je závislá zejména na organizovanosti party a velmi často i na jejím vůdci. Na rozdíl od organizovaného zločinu je úroveň plánování trestné činnosti u part zpravidla nízká. Stopy po spáchaných trestných činech buď nejsou zahlazovány vůbec, nebo jen velmi neuměle.

Party je nutné dělit především podle stupně jejich organizovanosti a to na:

- Party organizované – má stálého vedoucího, pevný řád, pravidelně se setkávají, její členové mají svoji symboliku. Stát se členem takové party není snadné, protože si své členy vybírá. Noví členové se musí podřídit přijímacím rituálům, často velmi ponižujícím nebo surovým.
- Party poloorganizované – se od organizované party liší absencí přijímacího řízení nových členů, neprovádí jejich výběr a zpravidla nemá pevně daný řád.
- Party volné – tyto nemají stálého vůdce ani další znaky organizované či poloorganizované. Charakteristická je tím, že se pravidelně schází, zpravidla ve stejný čas a na stejném místě.

Na první pohled se může zdát, že z hlediska kriminologického je nejbezpečnější parta organizovaná a bezesporu tak tomu je. Velmi často se však

---

¹⁰) Sochůrek Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, I.díl*

ukazuje, že právě okamžitý impulz, nápad ve volné partě vede k těm nejbrutálnějším trestným činům, popřípadě velkému vandalství, rasistickému útoku apod.

Nejčastějšími aktivitami delikventních part je návštěva hostinců, bezcílné bloumání ulicemi, výtržnosti, diskotéky, herny, promiskuita a zneužívání drog.

Některé party jsou ke své kriminální činnosti přivedeny tím, že tráví čas právě v hernách apod. a záhy se jim na tento způsob života přestane dostávat prostředků¹¹. Začnou si tyto opatřovat drobnými krádežemi, jež pak přerůstají v organizované, plánované akce s napojením na překupníky.

2.2.6 Psychoaktivní látky

Psychoaktivní látka - droga – je termín s mnoha významy z nichž nejoblíbenější je lék¹². Znamená i léky podřízené mezinárodní kontrole. V dalším významu znamená psychoaktivní látku, a to takovou, která je dostupná bez lékařského předpisu (alkohol, tabák, kofein). Psychoaktivní látkou se rozumí každá látka, která ovlivňuje duševní procesy, aniž nutně vyvolává závislost. Droga může znamenat i látku, jejíž držení a užívání je nezákonné.

Drogami nazýváme psychoaktivní látky, které mají rychlý vliv na chování, vědomí a náladu člověka¹³. Drogou můžeme definovat jako každou látku, která vpravena jakoukoliv cestou do lidského organismu zasahuje především do jeho vyšší nervové činnosti a mění dočasné pocity prožívání, nálady a vyladění duševního stavu v nejrůznějších směrech od omámení, útlumu až po excitaci, podráždění.

Návykem na drogu nebo alkohol se rozumí opakované užívání psychoaktivní látky nebo látek v takovém množství, že uživatel se periodicky nebo chronicky intoxikuje, pocituje nutkání k opakovanému užívání, má velké

---

¹¹) Matoušek Oldřich, Kroftová Andrea, *Mládež a delikvence*

¹²) Matoušek Oldřich, *Slovník sociální práce*

¹³) Sochůrek Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, II. díl*

obtíže při snaze o přerušení užívání nebo o jeho ovlivnění (např. snížení dávek, prodloužení časových intervalů) a projevuje snahu získat psychoaktivní látku téměř jakýmkoliv způsobem¹⁴.

Problematika závislostí je svou povahou interdisciplinární¹⁵. Práci s uživateli drog se věnují profesionálové s kvalifikací v různých pomáhajících profesích např. psychologové, psychiatři, speciální pedagogové. Problematikou závislostí se zabývá několik resortů státní správy, veřejná správa a mnoho státních a nestátních institucí (vedle léčebných zařízení např. probační a mediační služba, policie, soudy, vězeňská služba, protidrogoví koordinátoři, sociální kurátoři a kurátoři pro mládež, hygienická služba aj.).

2.2.6.1 Trestná činnost a drogy

Důležitější, než dělení drog, je z hlediska sociální patologie právě vliv drog na sociálně deviantní nebo sociálně patologické chování¹⁶.

Z tohoto hlediska dělíme trestnou činnost do pěti skupin:

- Organizovaná trestná činnost výrobců a distributorů drog – kdy za touto formou většinou stojí v pozadí mocné, na první pohled seriózně se tvářící společnosti, které však takto kryjí zločinecké aktivity a slouží zpravidla jako „pračky“ takto získaných peněz.
- Trestná činnost páchaná pod vlivem drog – s výjimkou alkoholu, není rozhodně pravidlem. Alkohol má vedle trestných činů v dopravě, výrazný podíl na násilných trestných činech, výtržnictví, vandalství i trestných činech mravnostních. Skutečností je, že drogu najdeme často v anamnéze kriminálního pachatele a to buď v minulosti nebo i přítomnosti. Otázkou však zůstává, zda by se trestné činnosti jedinec dopouštěl i v případě, že by drogu nebral.

---

¹⁴) <http://www.drogy-info.cz/index.php/content/search?SearchText=psychoaktivn%ED+l%E1tky&x=20&y=7>

¹⁵) Matoušek Oldřich, Koláčková Jana, Kodymová Pavla, *Sociální práce v praxi*

¹⁶) Sochůrek Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, II. díl*

- Trestná činnost páchaná za účelem získání drogy – kdy právě snahu opatřit si prostředky na nákup drogy je nejčastější příčinou trestné činnosti, páchané samotnými toxikomany. Nejčastějšími formami takto páchané trestné činnosti jsou nenásilné formy majetkové trestné činnosti jako jsou prosté krádeže (odcizení věcí z obchodů apod.), následně vloupání (do motorových vozidel, stánků PNS, bytů, kanceláří, obchodů apod.). Nemůžeme ovšem vyloučit i násilnou trestnou činnost jako jsou loupeže, vraždy. Do této skupiny se často zařazují i gambleři.
- Trestná činnost páchaná na samotných toxikomanech – kdy tuto lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří vydírání, sexuální zneužívání, nucení k prostituci další formy trestné činnosti, které lze přímo trestně stíhat. Druhá skupina nese znaky první skupiny ve smyslu trestně právním, ale ve své podstatě se jedná o totéž – když uděláš to a to, dostaneš drogu. Zmíněné „to a to“ může být např. i trestné jednání.
- Trestná činnost jako důsledek zneužívání drog – kdy v minulosti do této spadali lidé, označováni jako příživníci (v dřívější době musel každý občan ČR pracovat). Ti vynechávali pracovní směny a vyhýbali se práci. Převážně to bylo i proto, že díky svému psychickému a fyzickému stavu nebyli s to pracovat nebo depravace osobnosti již pokročila natolik, že se rozešli s obecně platnými sociálními normami. Právě pro potřebu z nedostatku prostředků na získání drog, může u těchto lidí vyvolat nutnost provádět jednoduchou trestnou činnost.

2.2.7 Vliv médií

O vlivu médií, a zejména televize na socializaci dnešních dětí a mládeže není a nemůže být pochyb¹⁷. V dnešní době děti a mládež sledují televizi nejvíce ze všech médií. Čas, který věnují sledováním televize, je v průměru delší než všechny jiné mimoškolní činnosti, jimž se děti a dospívající v naší kultuře věnují.

---

¹⁷) Matoušek Oldřich, Kroftová Andrea, *Mládež a delikvence*

Filmařské společnosti produkují ročně desítky filmů, v současné době díky filmům na DVD, je možné neustálé sledování různých žánrů a prakticky se nedá zabránit aby se právě dítě, dospívající se nedostal k pořadům, které nejsou pro něj určeny. Ke všemu dnes nejrychleji se rozvíjející hromadný vzdělávací prostředek jako je internet, jehož informační a vzdělávací možnosti jsou téměř neomezené a jeho využití je všestranné. Mnohé informace obohacují naše poznání pozitivně, ale mnohé informace v nás vyvolávají přesvědčení, že agresivita a násilí kolem nás dosahuje enormních rozměrů.

Dnešní soukromé televizní společnosti neváhají na své obrazovky pouštět scény jakéhokoliv ražení, jen aby se zvedla sledovanost právě jejich pořadů.

- Samoučelné zobrazování násilí a jeho zlehčování
- Vulgární zobrazování sexu a lidského těla snižující lidskou důstojnost
- Agresivita zaměřená proti některým náboženským, politickým, sociálním, etnickým či jiným skupinám
- Špatný příklad pro děti a mladistvé ohrožující jejich psychický, morální a sociální vývoj

Televize tedy posiluje agresivitu nejen u disponovaných jedinců, posiluje ji u všech dětí a u všech lidí posiluje pocit, že svět je nebezpečným místem. Kromě toho televizní násilí pravděpodobně oslabuje citlivost na násilí, s nímž se člověk setkává v reálném světě. Vášnivý konzument televize ztrácí kontakt se skutečným světem, a kvůli tomu může slábnout jeho schopnost odlišovat možné a nemožné.

2.2.8 Agrese a agresivita

Agrese patří do přirozeného repertoáru chování¹⁸. V psychologickém slova smyslu představuje velmi složitou problematiku, zahrnující širokou škálu

---

¹⁸) Čírtková Ludmila, *Policejní psychologie*

rozmanitých jevů. Člověk může agresivně myslet, komunikovat, fantazírovat a snít a samozřejmě také agresivně konat.

Agrese označuje vlastní pozorovatelné chování, agresivitou se rozumí určitá vnitřní pohotovost k agresivnímu jednání. Pojem agresivita vyjadřuje tedy vnitřní dispozici nebo osobnostní vlastnost. Zpravidla je chápána jako relativně trvalá a hůře měnitelná charakteristika osobnosti.

Teorie agrese se snaží objasnit především zdroje agresivního jednání, hledá odpověď na otázku proč a za jakých okolností se člověk chová agresivně.

Ne každá agrese má kriminální podobu. Je tedy důležité pochopit, že z celé šíře agresivních jevů spadá pouze malá část do skupiny tzv. kriminální agrese, kterou postihuje zákon.

2.3 Charakteristika vývoje osobnosti mládeže

2.3.1 Rizikový vývoj dítěte

Blízký pozitivní vztah, který se vytváří u dítěte v prvních letech života k matce, otci, sourozencům, širší rodině, se později projevuje v pozitivních vztazích k vrstevníkům v předškolním, školním věku a adolescenci, partnerům, ale posléze i k vlastním dětem¹⁹. Naopak nejisté vztahy v časném věku bývají často spojeny s nejistými sociálními vztahy v dospívání i v dospělosti.

Mezi rizikové skupiny dětí lze zařadit děti z rozvedených rodin, z dysfunkčních rodin, děti, jejichž rodiče vykazují hostilitu a násilí vůči sobě i dětem, děti, jejichž rodiče preferují nadměrné pití alkoholu a zneužívání drog, děti žijící s psychotickým rodičem a analogicky děti handicapované a děti mající nevlastního otce.

---

¹⁹) Pešatová Ilona, *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*

Dále mezi rizikové skupiny dětí patří děti týrané a sexuálně zneužívané, děti nucené rodiči ke krádežím nebo poskytování sexuálního chování, tzv. dětská prostituce.

2.3.2 Období dospívání – *pubescence*

Fáze dospívání probíhá přibližně mezi 12. a 15. rokem života člověka (toto vymezení je pouze orientační; nástup a konec pubescence jsou velmi individuální).²⁰ Je to doba celé řady dramatických změn, kladoucích značné nároky jak na pubescenta samotného, tak na jeho okolí. Platí ovšem, že projevy dospívání v chování se individuálně liší v kvalitě i intenzitě, takže zatímco s některými "to mlátí", jiní tuto dobu prožijí naprosto klidně. Pubescent si aktivně utváří vlastní identitu - hledá sám sebe a své místo na slunci. Status "dítě" se začíná pomalu měnit na status "dospělý".

Na biologické úrovni probíhá pohlavní dozrávání provokované hormonálními změnami. Rozvíjejí se druhotné pohlavní znaky a tělo postupně získává proporce dospělého člověka. Pubescenti bývají na tělesné změny velmi citliví a zdaleka ne všichni na ně reagují nadšením. V krajním případě může jedinec odmítnout smířit se s růstem a vývojem svého těla - tento fakt se často skrývá za onemocnění mentální anorexií v tomto věku. Dotyčný pubescent začne hubnout a sekundární pohlavní znaky se tak přestanou vyvíjet. Mentální anorexie postihuje většinou dívky a vzhledem ke své závažnosti a obtížné terapii se ji nevyplatí podceňovat.

Hormonální změny ovlivňují rovněž psychiku pubescenta, a to hlavně ve směru zvýšené emoční lability a zvýšené úzkostnosti. K tomu dále přistupuje pocit ztráty jistoty (změny obecně navozují znejistění), tlak okolí a další faktory. Všechno dohromady představuje pro dospívajícího velkou zátěž, z níž plyne typická rozkolísanost prožívání a projevů pubescenta. Ten bývá ve vztahu k

---

²⁰) http://psychologie.nazory.cz/vyvojova_psychologie.htm

dospělým uzavřenější, ve svém chování impulzivní, nepředvídatelný a silně vztahovačný.

Vývojem prochází i uvažování pubescenta - postupně zvládne přemýšlení v abstraktní rovině a hypoteticky pracuje s událostmi, které ještě nenastaly. Tato změna v myšlení v kombinaci s nedostatkem zkušeností se navenek projevuje chováním typu "všechno vím, všechno znám". Ve svém sebehodnocení se pubescent více spoléhá sám na sebe, zatímco dříve si o sobě vytvářel představu na základě názorů druhých lidí. Teď se tedy začíná mnohem více ptát sama sebe, kým vlastně je, a bývá k sobě velmi kritický. Protože již umí přemýšlet abstraktně, představuje si rovněž, kým by se chtěl stát, přičemž často utíká k nereálným fantaziím. Pubescent se dennímu snění oddává velmi často a jeho nejtypičtějšími tématy bývají vlastní všemocnost a erotika.

Pubescent nesnáší kompromisy a usiluje o jednoduché, přímočaré řešení, je vášnivým diskutérem a své názory (jako jediné správné) dokáže prosazovat velmi vehementně a velmi dlouho. Jiným typickým rysem pubescenta je pocit vlastní výjimečnosti - má za to, že jeho myšlenky a pocity jsou naprosto jedinečné a proto je také nikdo jiný nemůže pochopit.

Komunikace mezi rodiči a jejich dospívajícím potomkem bývá problematická a obě strany často vnímají totéž - totiž že s tím druhým se nedá mluvit. Pubescenti nejsou dobrými komunikačními partnery mj. pro svoji vztahovačnost, časté výbuchy a nepředvídatelné reakce; dospělí naopak projevují málo pochopení těmto přechodným jevům a často nadbytečně zkoušejí uplatňovat svoji autoritu. Pro pubescenta je velmi důležitá skupina vrstevníků, která poskytuje oporu jeho ještě nehotové identity - přebírá tzv. skupinovou identitu. Vrstevníci spolu sdílejí zájmy i starosti. Ve skupině se klade důraz na konformitu jejích členů - potřeba konformity se projevuje ve stylu řeči, oblékání nebo třeba v preferované značce mobilních telefonů. Za to, že se člen skupiny vzdá své individuality, mu skupina poskytuje jistotu a přijetí.

Ke konci pubescence potkává některé jedince první zamilovanost. Svého partnera si dospívající velmi idealizuje a má potřebu častého kontaktu s ním. Tyto vztahy bývají většinou platonické.

2.3.3 Období dospívání – adolescence

Adolescence je lokalizována přibližně mezi 15. a 20. rokem života člověka. Na začátku je pohlavní zralost a ukončení základní školy, na konci pak ekonomická nezávislost a nástup do práce (což se netýká např. vysokoškolských studentů). Adolescence je jakési přechodné období, které člověku slouží k urovnání si vlastních hodnot, postojů a cílů, aby následně dokázal dobře nakládat se dvěma základními atributy dospělosti - se svobodou a odpovědností.

V této fázi se dotváří identita - dospělý jedinec v optimálním případě ví, kým je - tedy zná své vlastnosti, své silné a slabé stránky, je si vědom limitů svých možností a vytyčil si realistické cíle (tak by to bylo ideální; je ovšem fakt, že k takovému poznání nedojde spousta lidí za celý svůj život). Adolescent má v zásadě dvě možnosti, jak dojít k vlastnímu sebepojetí, ke své identitě: buď převezme nějaký prefabrikovaný vzorec od rodiny nebo jiných lidí (např. syn převezme otcovu firmu a pokračuje v "rodinné tradici"), nebo si vytvoří identitu aktivně sám. První možnost je pohodlná, jistější, ale patrně neumožní člověku více rozvinout své možnosti. Dojít si k identitě vlastní cestou vyžaduje překonávání překážek, tedy mj. odolnost, vytrvalost a sebedůvěru; ovšem takový člověk může zpravidla lépe realizovat svůj potenciál a jeho život nebývá tak fádní, jako někdy dopadá v tom prvním případě. Zvláštním typem převzetí identity je tzv. antiidentifikace, kdy člověk dělá přesný opak toho, co po něm chce jeho okolí. Antiidentifikace je ovšem ve skutečnosti pouze způsob kopírování druhých, kterým jedinec sice vyjadřuje nesouhlas, ale současně nehledá vlastní cestu - jen dělá to, co okolí nechce, aby dělal, a naopak nedělá to, co okolí pokládá za žádoucí.

Kromě toho je tu ovšem možnost, že jedinec není v hledání sebe sama úspěšný. To se může projevit tzv. adolescentním moratoriem, kdy člověk zatím odkládá definitivní rozhodnutí ohledně vlastního zacílení a experimentuje s různými rolemi (např. jde studovat, pak ze školy odejde a nastoupí do práce, pak ho zase začne zajímat studium nebo chce založit rodinu, ...) - takovému člověku trvá déle, než se "usadí". Neúspěch ve vytváření identity může mít také formu tzv. difúzní identity, která v krajním případě už spadá do oblasti patologie. Takový jedinec trpí velkým vnitřním zmatkem a není schopný systematicky směřovat k nějakému cíli.

Zralost jedince se projeví mj. ve schopnosti navázání a udržení dlouhodobého intimního vztahu (intimita ve smyslu nikoli pouze sexu, ale důvěrnosti obecně), který vždy umožní mnohé získat, ale vyžaduje také mnohé se vzdát. Nezralý člověk, který si sám sebou není jistý, se duševní blízkostí někoho druhého cítí ohrožen a tak jí ani není schopen.

Pro adolescenta má značný význam jeho tělo a zevnějšek; fyzická krása a nebo síla bývají důležitými součástmi sebepojetí. Případná extravagance v oblékání, účesu apod. signalizuje většinou příslušnost k nějaké skupině a touhu po pozornosti okolí. Tyto projevy s blížící se dospělostí ustupují.

Podobně jako v pubescenci jsou i nyní preferována jednoznačná a zásadní řešení problémů, přetrvává nechuť k děláni kompromisů a typické je zlehčování nebo úplná ignorance cizích "dobrých rad". Myšlení je velmi pružné a výkonné. Adolescent má zatím poměrně málo zkušeností, což paradoxně bývá v některých případech paradoxně výhodné - může přijít na nějaké originální řešení, které by staršího a zkušenějšího člověka vůbec nenapadlo. Zkušenost je přínosem, protože člověka chrání před opakováním dřívějších chyb, ale zároveň také zátěží, která mu často brání v hledání nových cest.

V této etapě se mění vztah mezi dospívajícím a jeho rodiči. Ti většinou, ačkoli tomu nebývají rádi, definitivně ztrácejí svoji nadřazenou pozici nad svým "dítětem" a mívají v této souvislosti ambivalentní pocity - na jednu stranu vědí, že

jejich potomek je dospělý, ale současně se na úrovni emocí s touto skutečností odmítají smířit.

Adolescent, který si je už jistější sám sebou, postupně ztrácí potřebu demonstrativně se vymezovat vůči rodičům a jeho vztah k nim se uklidňuje. V optimálním případě se podaří docílit nové formy pozitivního a obohacujícího vztahu rodičů a jejich dospělého potomka.

Důležitou úlohu v období adolescence sehrávají vrstevníci dospívajícího. Ten v době, kdy se uvolňuje z vazeb na rodinu, ale současně ještě není schopen fungovat zcela samostatně, potřebuje oporu od lidí, kteří jsou na tom podobně, s nimiž také sdílí své prožitky a získává sociální dovednosti.

Vrstevnická skupina má potřebu odlišit se nějakým způsobem od ostatních. To se děje pomocí různých rituálů, úpravy zevnějšku, preference určitého druhu hudby apod. Tím je naplněna touha adolescenta po jednoznačnosti a vymezení - existuje svět "my" a svět "mimo nás". Potřebou opory a jednoznačnosti se vysvětluje, proč se někteří dospívající stanou členy různých náboženských sekt - jejich představitelé je nalákají vlídným a ochotným přijetím a jednoduchým programem, resp. vymezením záležitostí světa na dobré - špatné. Podobné pozadí mívá členství např. v anarchistických seskupeních nebo radikálních ekologických sdruženích, kdy jedinec často vnitřně nesdílí proklamované hodnoty, ale potřebuje být někde začleněn.

Jak bylo již uvedeno, celý vývoj od dětství k dospělosti je charakterizován neustálým osamostatňováním. Tento proces zasahuje i vrstevnickou adolescentní skupinu, od které se zralý jedinec postupně odpoutává.

Sexuální potřeba se stává potřebou psychosociální; není tedy již pouze tělesnou a prestižní záležitostí. Partnerské vztahy (ať už hetero- nebo homosexuální) jsou charakteristické velkou zamilovaností; vyvolený partner je svým protějškem idealizován a zcela nárokován. Adolescent mnohdy ve své milované bytosti vidí vlastnosti, které ona třeba vůbec nemá; procitnutí z takových klamů pak bývají dosti bolestivá.

První sexuální styk je důležitým mezníkem v životě člověka - subjektivně zvyšuje společenskou prestiž a je to další důkaz dospělosti. Většina adolescentů žije sexuálně aktivní život. Obecně platí, že čím vyšší je vzdělání člověka, tím později se sexuální aktivitou začíná.

Někteří lidé v době adolescence uzavírají manželství, které je rovněž symbolem samostatnosti a dospělosti. Faktem ovšem zůstává, že na manželství ani na rodičovství nebývá člověk tohoto věku dostatečně zralý. Předčasné uzavření manželství může být (kromě případů těhotenství partnerky) pokusem o osvobození se od rodiny, což je však pouze únik do jiné formy závislosti, dále projevem snahy o recesi nebo výsledkem okamžitého, zkratkovitého rozhodnutí.

Část adolescentů nastupuje do zaměstnání. Je to významná změna v životě člověka, která přináší určité výhody, ale současně i mnohé vyžaduje - člověk se musí přizpůsobit prostředí, do něhož přijde, akceptovat autoritu nadřízených i "služebně starších" spolupracovníků. Status výdělečně činného člověka je dalším signálem dospělosti a nezávislosti a v naší kultuře je dospělost jako taková vymezena v podstatě zejména ekonomickou samostatností.

2.4 Charakteristika věku

V následujícím textu bude provedeno rozdělení do možných věkových skupin, které označuje český právní řád pro případné trestní stíhání a možnost k právním úkonům.

2.4.1 Zletilý, zletilost

Podmínka²¹ vzniku plné způsobilosti občana k právním úkonům. Zletilosti se nabývá podle českého práva zásadně dovršením osmnáctého roku věku. Před dosažením tohoto věku se zletilost nabývá jen uzavřením manželství (s přivolením soudu po dosažení šestnácti let věku). Takto nabytá zletilost se neztrácí ani

---

²¹) <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/112976-zletilost>

zánikem manželství (rozvod, smrt druhého manžela), ani prohlášením manželství za neplatné. Nabytím zletilosti vzniká občanovi v plném rozsahu způsobilost vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Zletilostí zanikají práva a povinnosti rodičů své děti zastupovat a spravovat jejich záležitosti, jakož i opatrovnictví. Zletilostí se nabývá i aktivní volební právo.

2.4.2 Mladistvý

Mladistvý²² dle § 2 písm. d) je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

V případě obvinění mladistvého, kterému je více než 15 let, ale ještě nedosáhl věku 18 let, musí mít takový obviněný vždy obhájce. Orgány činné v trestním řízení nesmějí poskytovat informace, které by mohly vést k odhalení identity takového obviněného. Trestního řízení se účastní i orgán pověřený péčí o mládež (zpravidla odbor sociálních věcí příslušného městského úřadu). V případě odsouzení se mu ukládá poloviční trest (u mladistvých se trest nazývá trestním opatřením), než jaký je ukládán dospělému pachateli.

2.4.3 Mládež

Mládež bývá definována²³ jako věková skupina, která je vymezena jakýmsi překlenovacím obdobím mezi dětstvím a dospělostí, v němž je završen fyzický, ale především psychosociální vývoj včetně profesní přípravy. Dospělý člověk by měl být schopen samostatné existence, což představuje schopnost obživy, založení rodiny, občanskou vyspělost, integraci v komunitě a mnoho dalšího. Zatímco o spodní hranici tohoto časového období se nevedou větší spory (15 let charakterizuje začátek profesní přípravy i předání občanského průkazu), horní hranice je z věcného hlediska diskutabilnější.

---

²²) ÚZ č. 580

²³) Buriánek Jiří, *Sociologie*

Jednotlivé skupiny mládeže dosahují plné zralosti a nezávislosti na původní rodině v různé době, což je zcela logické. V některých společnostech je přechod mezi dětstvím a dospělostí prakticky dílem okamžiku a v postavení „mládeže“ se ocitá jenom malá část příslušné věkové skupiny. Přesto se setkáváme s vyčleňováním některých charakteristik mládeže, které pro ni platí jaksí obecně a odlišují ji od dospělé populace.

- Mění se závislost na rodině, postupné osamostatňování,
- Intenzivní příprava na profesi, dokončení volby povolání a stabilizace v něm,
- Specifický způsob života, zdůrazňující aktivity ve skupinách vrstevníků (party), převaha zábavných činností (diskotéky, sport),
- Zvláštní psychické rysy a radikalismus postojů, zvýšená kritičnost a morální citlivost,

Obraz mládeže často zkresluje výskyt nejrozumnějších protestních hnutí, usilujících o alternativní životní styly (dříve třeba hippie, zčásti anarchisté) nebo o zdůrazněnou sebe prezentaci (skinheads), nezřídka provázenou násilnými nebo xenofobními projevy. Ve vzniku a udržování těchto hnutí hrají svou roli psychologické motivy (budování sebevědomí, vyzkoušení vlastní síly) na pozadí sociálních faktorů (rodinné zázemí, problémy typu nezaměstnanosti, ztráty perspektiv). Poněkud paradoxní je, že mohou být i mezinárodně organizovány.

2.5 Delikvence a delikvence mládeže

2.5.1 Delikvence

Delikvence²⁴ (dellinquency) – v převládajícím pojetí se za delikvenci považují všechny typy jednání, jež porušují společenské normy chráněné zákony,

---

²⁴) Matoušek Oldřich, *Slovník sociální práce*

tedy všechny trestné činy a přestupky včetně protispolečenských činů, které spáchali nezletilí.

2.5.2 Delikvence mládeže

Delikvence mládeže (youth dellinquency) – v období dospívání překročí v západních zemích meze zákona téměř každý muž a skoro polovina žen. Tato kriminalita, která většinou nemá závažné následky, v 90-99 % případů uniká pozornost orgánům činných v trestním řízení a lze ji zjistit jen anonymními anketami ex post. Tento druh delikvence mládeže má u naprosté většiny pachatelů charakter ojedinělých epizod. U nich představuje kontakt s represivním aparátem státu, jehož výsledkem je pobyt v ústavu či ve věznici, nemalé riziko – do budoucna totiž zvyšuje pravděpodobnost různých typů sociálního selhání včetně kriminální dráhy. Jen menší část mladých lidí se trestné činnosti dopouští pravidelně, skoro vždy ve skupinách. Disponujícími faktory jsou: vrozený syndrom hyperaktivity, snížená úroveň rozumových schopností, osobnost s nepřiměřeným sebehodnocením, s nízkou schopností empatie, s nižším stupněm dosaženého morálního vývoje, selhávající rodina, odpojování od standardní vzdělávací dráhy, členství v delikventně orientované partě, příslušnost k etnické menšině nebo k nemajetným společenským vrstvám.

2.6 Základní charakteristika trestné činnosti mládeže

Struktura²⁵ trestné činnosti mládeže je samozřejmě do určité míry odlišná od trestné činnosti dospělých. Tyto odlišnosti jsou dány převážně věkem mládeže a dalšími kriminogenními faktory. Zvláštnosti způsobu páchaní trestné činnosti lze charakterizovat takto:

- Výběr předmětu útoku je určován rozdílným hodnotovým systémem mládeže,

---

²⁵) Chmelík Jan a kolektiv, *Rukověť kriminalistiky*

- Trestná činnost je obvykle páchána skupinově s nízkou úrovní organizace,
- Obvykle schází příprava ke spáchání trestné činnosti, pokud je trestná činnost připravována, úroveň přípravy je povrchní, nedokonalá
- Chování mladistvých delikventů se vyznačuje neúměrnou brutalitou, projevující se např. zbytečnou devastací okolí a předmětů
- Nevýhoda mladistvého pachatele spočívající v nedostatku věku, fyzické síly apod. je nahrazován neúměrnými prostředky k překonání překážky a cíle,
- Kriminální delikty jsou často páchány pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, které posilují odvahu i agresivitu,
- Při recidivě trestné činnosti mladiství pachatelé volí stejný způsob spáchání a své konání z předchozí trestné činnosti opakují. Vzniká tak charakteristický soubor opakovaného konání.
- Alibi si zajišťují u svých kamarádů, nebo v partě, obvykle však po spáchání trestné činnosti,
- O připravované trestné činnosti se obvykle svěřují svým kamarádům nebo členům party,
- Obvykle schází snaha utajovat spáchání trestného činu,
- Předmětem zájmu jsou převážně předměty, které momentálně potřebují,
- Rozhodování a jednání je spíše emotivní než racionální, apod.

2.6.1 Trestný čin

V zákoně č. 140/1961 Sb. Trestní zákon²⁶ se v § 3 trestný čin hovoří:

Odst. 1.) trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně.

Odst. 2.) Čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když vykazuje znaky trestného činu.

Odst. 3.) K trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Odst. 4.) Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.

V § 11 Věk se hovoří, kdo v době spáchání trestného činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.

Jak tedy z tohoto paragrafu je patrné, osoba mladší patnácti let není trestně odpovědná, tzn. nelze proti ní vést trestní stíhání, které by mohlo skončit uložením trestu. Lze však proti ní vést řízení, v němž lze uložit takovému nezletilci výchovná opatření, z nichž nejpřísnější je ochranná výchova, vykonávaná v příslušném ústavu.

2.6.2 Rozdělení trestné činnosti mládeže

Nejprve si musíme uvědomit, že v našem právním řádu došlo ke změně a vlastně k vytvoření zvláštního zákona právě pro mladistvé, kdy pro osoby mladší osmnácti let, které se dopustily trestného činu, platí zvláštní režim. Ten je upraven v zákoně o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže (zákon číslo 218/2003 Sb.).

---

²⁶) ÚZ číslo 580

Tento zákon rozlišuje mezi mladistvými (tj. osobami, které dosáhly věku 15 let, ale ještě nedovršily 18. rok věku) a dětmi mladšími patnácti let.

2.6.2.1 Majetková trestná činnost

Zákon č. 140/1961 Sb. V Hlavě deváté určuje trestné činy proti majetku. Jedná se o výčet § 247 až § 258. Mládež se nespecifikuje na všechny druhy majetkové trestné činnosti, z této si prakticky vybírá pro ni potřebnou a přijatelnou, při páchání majetkové trestné činnosti se převážně dopouští krádeží prostých (odcizování zboží z obchodů, následně krádeží vloupáním apod.) § 247, zpronevěr § 248, neoprávněné užívání cizí věci § 249, neoprávněný zásah do práva domu, bytu nebo k nebytovému prostoru § 249a, neoprávněné držení platební karty § 249b, v některých případech k podvodu § 250, podílnictví § 251, zatajení věci § 254, poškozování cizí věci § 257 a poškození a zneužití záznamu na nosiči informací § 257a.

2.6.2.2 Násilná trestná činnost

Mládež se bohužel zdokonaluje i v páchání závažnější trestné činnosti. Jedná se především o trestný čin vraždy § 219, loupežné přepadení § 234, ublížení na zdraví § 221 až § 224, vydírání § 235, omezování osobní svobody § 231, znásilnění § 241, útisk § 237, únos § 216, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení § 259a. Při těchto trestných činech stoupá brutalita pachatelů.

2.6.2.3 Nedovolená výroba a držení omamných látek

Mládež díky potřebám užívat drogy se dopouští i trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů o kterém v § 187 až 188, jakož šíření toxikomanie § 188a hovoří opět zákon č. 140/1961 Sb.

2.6.2.4 Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalitu, které se mládež dopouští v největší míře je trestný čin pohlavního zneužívání § 242 až § 243 tr.z. at' z nevědomosti, nebo z nutkání první sexuální zkušenosti, nebo soulož mezi příbuznými § 245, kdy tato trestná činnost bývá často skrytou trestnou činností, ale faktem je, že se stává.

2.6.2.5 Ostatní trestná činnost

Do této oblasti trestné činnosti mládeže nejvíce spadá poškozování cizí věci, sprejství, ničení zaparkovaných vozidel, výloh, vydírání-šikana, porušování domovní svobody apod.

2.7 Základní rysy delikvence mladistvých v ČR

Problematika²⁷ kriminality mladistvých je v celosvětovém měřítku trvalým kriminologickým tématem, oblastí, do které se vkládá mnoho výzkumné energie a ze které se odvíjejí nové teoretické koncepce s vyústěním do přípravy zákonů a dalších opatření.

Trvalá pozornost příčinám a podmínkám vzniku a rozvoje kriminality mladých lidí má řadu důvodů, z nichž nejdůležitější je přesvědčení o reálnosti možné pozitivní změny osobnosti mladistvých pachatelů. Zásadním předpokladem „nápravy“ mladého delikventa je pochopitelně správně volená resocializační a reedukační strategie a patřičné systémové podmínky tohoto procesu. Na druhé straně je však mládí nejen období možné pozitivní formace, ale i období, kdy většinou dochází k psychickým, sociálním a mravním deformitám, které mohou předznačit budoucí delikventní dráhu jedince.

Je předmětem stálých (nejen) odborných sporů, tíhne-li současná mládež k asocialitě a odporu ke společenským normám více, nežli tomu bylo v minulosti. Tedy zda vůbec existovaly „staré zlaté časy“ slušně vychované mladé generace, v rámci které se kriminality dopouštěla jen nepatrná část, a to ještě pouze činů málo nebezpečných. Faktem je, že mladí pachatelé tvoří nezanedbatelnou skupinu v rámci pachatelů trestné činnosti, například na majetkových trestných činech se mladí lidé do 18 let stabilně podílejí celou čtvrtinou. Otázka, proč tomu tak je, nedá spát odborníkům řady odborů.

---

²⁷) *Kriminalistika*, 3/2007

Mladí lidé se dnes rodí do světa, který se překotně mění, který klade na mladou generaci nebyvalé požadavky a který před ně zároveň rozprostírá rozsáhlé menu možností, ale i omezení. To, že schopní kráčí v tomto dynamickém světě rychle a dravě vpřed (využívajíce možností, které se jim nabízejí a do jejichž účelného používání jsou zasvěceni a katapultováni svým rodinným zázemím a školní erudicí), zároveň znamená, že se vzdalují těm, co stojí na místě či se pomalu, se zastávkami a zpětnými oklikami mátožně pohybují k nejasným perspektivám. Před mladými jsou moderní společnosti konzumu rozprostírány lákavé požitky a materiální hodnoty, o které je možno (snad až nutno) usilovat. Jejich dosažení je však reálné pouze pro část populace, nikoliv však pro převážnou část lidí ze spodních pater sociálního žebříčku. Těm se předkládané možnosti, cíle a produkty často musí jevit jako fata morgana, jsou jakoby na dosah, ale stále se jich nelze zmocnit. Tento pocit je pro mladistvé (budoucí) delikventy frustrující. A jestliže navíc odvozují svou lidskou hodnotu pouze ze systému „mít“ a ne ze skrytějšího a lidsky hodnotnějšího „být“, pak (z jejich úhlu pohledu) jim nic jiného nezbývá než se přičinit o „přerozdělení“ materiálních statků. K tomuto řešení je často vede také rodinná (asociální či přímo kriminální) tradice, degradující etiketizační tlak „společensky aprobovaného“ sociálního okolí a vlastní, pozitivní výchovu neregulované osobnostní vybavení. Kriminalita mladých lidí je však často nezralá, romantizující, často naplněná oděrem dobrodružství a neschopná odolat inspiraci okamžiku. A v tom je právě nápravná naděje těch, kteří chtějí mladého pachatele odvrátit od pokračování v nastoupené deviantní životní cestě.

2.8 Trestní řízení ve věcech mladistvých

Trestné činy mladistvých²⁸ se nazývají provinění. Aby se jednalo o provinění, za které by měl být mladistvý stíhán, příp. odsouzen, musí toto provinění vykazovat míru společenské nebezpečnosti vyšší než malou (u

---

²⁸) <http://trestnirizeni.mujblog.info/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>

dospělých pachatelů stačí společenská nebezpečnost vyšší než nepatrná). Mladistvý musí mít vždy obhájce. Do vazby jej lze vzít jen v opravdu výjimečných případech.

V trestním řízení ve věcech mladistvých musejí všechny zúčastněné osoby dodržovat pravidla ochrany osobních údajů mladistvých, tj. mohou být zveřejňovány jen takové informace, které nemohou vést k odhalení totožnosti mladistvého. Všechny zúčastněné orgány, tj. policejní orgány, státní zástupce, soudci, úředníci probační a mediační služby či sociální pracovníci musejí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží. Podle zákona projednávají trestní věci mladistvých soudy pro mládež. V praxi to neznámá, že by byly vytvořeny nějaké nové soudní orgány, ale trestní kauzy mladistvých řeší specializovaní soudci obecných soudů.

Je-li mladistvý soudem shledán vinným, neukládá se mu trest, ale tzv. opatření. Zákon zná tři druhy opatření: výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření. Soud rovněž může upustit (případně podmíněně upustit) od uložení opatření.

2.8.1 Výchovné opatření

- Dohled probačního úředníka – probační úředník pravidelně sleduje chování odsouzeného mladistvého v jeho prostředí
- Probační program – jedná se o programy sociálního výcviku, psychologického poradenství, vzdělávací či rekvalifikační programy nebo programy zahrnující obecně prospěšnou činnost (nejedná se o trest obecně prospěšných prací)
- Výchovné povinnosti – povinnosti směřující k zajištění řádného života, např. povinnost bydlet s rodičem, nahradit způsobenou škodu, vykonat společensky prospěšnou činnost, podrobit se léčení závislosti apod.
- Výchovná omezení – např. zákaz návštěv určitých akcí, zákaz styku s konkrétními osobami, zákaz užívání návykových látek apod.

- Napomenutí s výstrahou – soudce nebo v přípravném řízení státní zástupce mladistvému důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na důsledky, které mu hrozí, pokud by se v budoucnu dopouštěl další trestné činnosti.

2.8.2 Ochranné opatření

- Ochranné léčení – např. psychiatrické, protialkoholní, protitoxikomanické nebo sexuologické
- Ochranná výchova – ukládá se v případech, kdy o výchovu mladistvého není dostatečně postaráno, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána nebo prostředí, v němž mladistvý žije, neskýtá záruku řádné výchovy. Vykonává se ve zvláštních ústavech pro mladistvé.
- zabránění věci či jiné majetkové hodnoty – týká se to věcí, které byly získány trestným činem nebo věcí, které ohrožují bezpečnost, či věcí, které náleží mladistvému, kterého nelze odsoudit, nebo u něhož bylo upuštěno od uložení opatření.

2.8.3 Trestní opatření

- obecně prospěšné práce – horní hranice je poloviční oproti trestu obecně prospěšných prací ukládanému dospělým pachatelům, musí se přihlídnout k možnostem mladistvého a jeho poměrům
- peněžitě opatření – může být uloženo ve výši 1.000,- Kč až 500.000,- Kč, je-li mladistvý výdělečně činný nebo to umožňují jeho majetkové poměry
- peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu – je to vlastně pohrůžka peněžitým opatřením. Mladistvému se stanoví zkušební doba. Pokud v ní nepovede řádný život bude muset peněžitě opatření zaplatit.
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty – lze uložit, jedná-li se o věc, která byla použita ke spáchání provinění nebo k tomu byla určena, nebo o věc získanou proviněním či ji získal za věc získanou proviněním.

- zákaz činnosti – uložený zákaz nesmí být na překážku přípravě na povolání mladistvého a nesmí být delší než 5 let
- vyhoštění – lze uložit jen cizincům, kteří v České republice nemají rodinu a nemají zde ani azyl
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem – je to obdobné jako u dospělých pachatelů, jedná se vlastně o pohružku odnětím svobody. Mladistvému se stanoví zkušební doba a pokud v ní nepovede řádný život, bude muset vykonat odnětí svobody v příslušné věznici pro mladistvé
- odnětí svobody nepodmíněně – lze je uložit jen tehdy, kdy by žádná jiná opatření nevedla k dosažení účelu zákona, tj. zejména k nápravě mladistvého. Oproti dospělým obviněným se trestní sazby snižují na polovinu, přičemž dolní hranice nesmí přesáhnout jeden rok a horní hranice 5 let odnětí svobody. Pouze v případech, kdy by dospělému pachateli mohl být uložen výjimečný trest, může být opatření odnětí svobody uloženo mladistvému až na 10 let. Toto trestní opatření se vykonává odděleně od dospělých odsouzených ve zvláštních věznicích pro mladistvé nebo alespoň ve zvláštním oddělení věznice.

2.8.4 Řízení ve věcech dětí do 15 let

Děti do patnácti let nejsou trestně odpovědné, tj. nemohou být stíhány za spáchání trestného činu. Pokud se dopustí jednání, které jinak nese znaky trestného činu, koná se řízení podle občanského soudního řádu (tedy nikoliv podle trestního řádu). V tomto řízení musí mít dítě opatrovníka (zpravidla jím je advokát). Pokud soud neupustí od uložení opatření, může dítěti uložit

- dohled probačního úředníka
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- ochrannou výchovu

3 Praktická část

3.1 Cíl práce

V teoretické části bakalářské práce je obecně popsána problematika kriminality, vliv rodiny, školy, negativní vliv prostředí, médií, jakož i vývoj jedince. Je zde zároveň rozdělena trestná činnost do skupin, trestní řízení ve věcech mladistvých.

Zpracování praktické části má za cíl zjistit, zda trestná činnost páchaná mladistvými vedená v policejních statistikách za období let 2004 až 2007 vykazuje nárůst nebo pokles trestných činů.

3.2 Stanovené předpoklady

- 1.) Předpokládáme, že trestná činnost mladistvých ve služebním obvodě v Praze IV za období 2004 – 2007 stoupá a s ní i agresivita.
- 2.) Předpokládáme, že více trestných činů páchaných mladistvými ve služebním obvodě v Praze IV za období 2004 – 2007 tvoří násilná trestná činnost.

3.3 Metody získávání informací

- **statistické údaje** vedené PČR
- **obsahové prvky** konkrétních spisových materiálů evidovaných PČR (jejich interpretace a vyzdvižení informací důležitých pro tuto bakalářskou práci)
- **vlastní pozorování** z pohledu policisty Obvodního ředitelství PČR Praha IV

3.4 Prostředí průzkumu

V praktické části bakalářské práce pracujeme s kriminalistickými statistikami, pro celé území České republiky, následně k hlavnímu městu České republiky, Praze a k vybranému služebnímu obvodu Obvodního ředitelství policie České republiky v Praze IV (dříve Praha 4 a Praha 10). K tomuto služebnímu obvodu se dnes vztahují samostatné správní obvody Praha 4 (Braník, Hodkovičky, Krč, Lhotka, Michle, Nusle, Podolí, Záběhlice, Modřany), Praha-Kunratice, Praha 10 (Vršovice, Strašnice, Záběhlice, Malešice, Hrdlořezy, Vinohrady a Michle), Praha 11, Praha-Křeslice, Praha –Šeberov, Praha-Újezd, Praha 12, Praha-Libuš, Praha 15, Praha-Dolní Měcholupy, Praha-Dubeč, Praha-Petrovice, Praha-Štěrboholy, Praha 20, Praha-Horní Počernice, Praha 22, Praha-Uhřetěves, Praha-Královice, Praha-Nedvězí, Praha-Kolovraty, Praha-Benice.

Česká republika má rozlohu 78 887 km² (113. na světě)²⁹, z tohoto jsou 2% vodní plochy. Počet obyvatel 10 424 926 (77. na světě), kdy hustota zalidnění je 132 ob. / km² (77. na světě).

Praha se rozkládá na ploše 496 km² a je největším městem České republiky, ve kterém žije 1 223 368 obyvatel³⁰. Hustota zalidnění je 2466 obyvatel/km²

Služební obvod Praha IV se rozkládá na celkové ploše 163,87 km² kdy počet obyvatel je 467868.

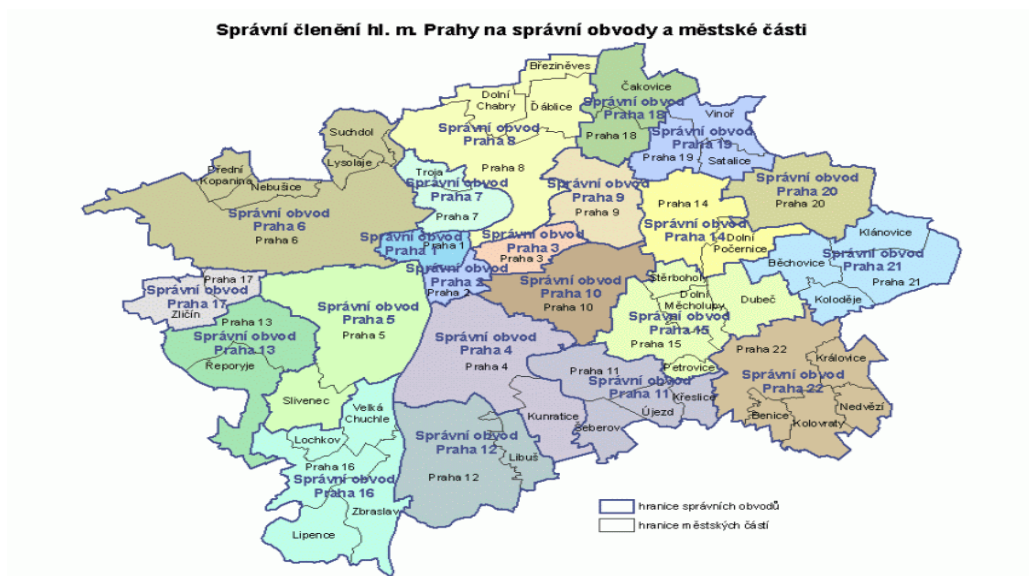
V porovnání s ostatními služebními obvody v Praze, kdy Praha I má rozlohu 75,33 km² a 205930 obyvatel, Praha II má rozlohu 109,8 km² a 210000 obyvatel, kdy Praha III má rozlohu 151,5 km² a 317383 obyvatel, je služební obvod Prahy IV do rozlohy a počtu obyvatel největším služebním obvodem.

---

²⁹) <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesko>

³⁰) <http://cs.wikipedia.org/wiki/Praha>

Rozdělení hlavního města Prahy na 22 správních obvodů

Mapka³¹ 22 správních obvodů

Rozdělení hlavního města Prahy na 10 územních obvodů

Mapka³² územních obvodů

³¹) [http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/2D714EB1FF78A290C12574090037165B/\\$File/mc_so.gif](http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/2D714EB1FF78A290C12574090037165B/$File/mc_so.gif)

³²⁾ [http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/D8642558DC9856E4C1256F35004C66FA/\\$File/praha-10+57.jpg](http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/D8642558DC9856E4C1256F35004C66FA/$File/praha-10+57.jpg)

V případě porovnání měst se služebním obvodem Praha IV jako České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Olomouc, Zlín a Ostrava, je před Prahou IV do rozlohy a počtem obyvatelstva pouze Brno a Ostrava, ovšem vzhledem k tomu, že neznáme přesné složení služebních obvodů v těchto městech, není možné stoprocentně říci, zda tyto dvě města přesahují právě služební obvod Prahy IV.

Pokud budeme porovnávat služební obvod Prahy IV a čtrnácti krajů, i zde je možné říci, že právě služební obvod Praha IV je v počtu obyvatel z těchto na nezanedbatelné pozici.

3.5 Charakteristika vzorku

- zaměřili jsme se na páchaní trestné činnosti mladistvých
- věková skupina 15 – 18 let
- v rozmezí let 2004 – 2007
- celkem se jednalo o 32 vybraných vzorků vedených na Praze IV
- region služebního obvodu Policie ČR Praha IV

3.6 Analýza statistických dat

Prvním zdrojem informací byly v praktické části bakalářské práce statistické údaje Policie České republiky zachycující celkovou kriminalitu na území České republiky, dále na území hl.m. Prahy a ve služebním obvodu Praha IV. Jedná se o vyjádření statistických výkazů, zachycující přesný počet trestných činů a kdo trestné činy spáchal. Analýza těchto informací byla zaměřena na případy prošetřované příslušníky Policie České republiky v roce 2004 – 2007.

Policejní statistiky jsou číselné a procentuální vyjádření týkající se trestných činů, kde více spáchaných skutků neznámým pachatelem, se v celkovém záznamu může ve statistice objevit jako skutek jeden, nebo více skutků může být

rozděleno podle objektu napadení. Dále se zde neobjevují přestupky, jedná se tudíž pouze o statistiku kriminálních činů.

3.7 Obsahová analýza dat

Druhým zdrojem informací byly výstupy obsahové analýzy dokumentů. Obsahová analýza byla zaměřena na sběru dat a informací u konkrétních případů spáchaných v letech 2004 – 2007 mladistvými ve věkové skupině 15 – 18 let.

V této bakalářské práci byly využity spisové materiály případů vedených na Obvodním ředitelstvím policie Praha IV, kdy se jedná se o vzorek nejčastějších druhů policií prošetřovaných případů trestného činu mládeže, vybraných na základě zkušeností autora.

3.8 Vlastní pozorování

Metoda pozorování sloužila jako jeden z prvotních zdrojů dat, která autora vedla k volbě tématu bakalářské práce.

Pozorování³³ je základní a nejčastěji používanou metodou, pomocí níž se dovídáme o přirozeném průběhu psychického jevu bez umělého zásahu do jeho vzniku, průběhu a výsledku.

4 Zpracování statistických údajů

V této části bakalářské práce pracujeme se statistickými daty (v rozmezí let 2004 – 2007), které vede Policejní prezidium. Jedná se o kriminalitu spáchanou na území celé České republiky³⁴ (tabulka č. 1a), celkovou kriminalitu

---

³³) Švingalová Dana, *Základy psychologie I. Díl*.

³⁴) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_1_root.asp

spáchanou v hlavním městě Praha³⁵ (tabulka č. 2a) a celkovou kriminalitu spáchanou ve služebním obvodu Praha IV³⁶ (tabulka č. 3a).

Statistická data se opírají o tzv. nápad trestné činnosti, tedy o evidenci počtu oznámených nebo vyhledaných trestných činů, kdy se těmito trestnými činy zabývala Policie České republiky.

Nápad trestných činů je členěn do jednotlivých skupin, které vytvářejí celkovou kriminalitu. Jednotlivé skupiny jsou rozděleny na násilnou kriminalitu, mravnostní kriminalitu, krádeže vloupáním, krádeže prosté, ostatní majetková trestná činnost, zbývající kriminalita, hospodářská kriminalita, vojenské trestné činy, kdy v každé skupině je zastoupeno několik skutkových podstat trestných činů mající právě vztah k této skupině.

Rozdělení skupin:

Násilná kriminalita - vraždy loupežné, vraždy sexuální, vraždy na objednávku vraždy novorozence matkou, usmrcení lidského plodu, opuštění dítěte, únos, loupeže, loupeže na finančních institutech, násilí na veřejném činiteli, úmyslné ublížení na zdraví, rvačky, násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel, braní rukojmí, nebezpečné vyhrožování, vydírání, omezení a zbavení osobní svobody, porušování domovní svobody, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí, omezování svobody vyznání, útisk.

Mravnostní kriminalita – znásilnění, pohlavní zneužívání ostatní pohlavní úchyly, ohrožování mravnosti, ohrožování pohlavní nemocí, ublížení na zdraví pohlavní nemocí, ublížení na zdraví pohlavní nemocí z nedbalosti, kuplířství, soulož mezi příbuznými, obchodování s lidmi.

Krádeže vloupáním - krádeže vloupáním do obchodů, krádeže vloupáním do výkladních skříní, krádeže vloupáním do restaurací a hostinců, krádeže vloupáním do ubytovacích objektů, krádeže vloupáním do kiosků, krádeže vloupáním do jídelen a závodních kuchyňských stravovacích zařízení, krádeže

---

³⁵) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_2_root.asp

³⁶) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_3_root.asp

vloupáním do objektů státních uměleckých předmětů, krádeže vloupáním do kulturních objektů, krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní, krádeže vloupáním do výpočetních středisek, krádeže vloupáním do škol, krádeže vloupáním do bytů, krádeže vloupáním do víkendových chat soukromých osob, krádeže vloupáním do rodinných domků.

Krádeže prosté - krádeže kapesní, při pohlavním styku, mezi zaměstnanci na pracovišti, motorových vozidel dvoustopých, motorových vozidel jednostopých, věcí z automobilů, součástek motorových vozidel, jízdních kol, domácího zvířectva, v bytech, věcí na nádražích, věcí během jízdy v dopravních prostředcích.

Ostatní majetková kriminalita – podvod, zpronevěra, neoprávněné užívání cizí věci, zatajení věci, poškozování cizí věci.

Ostatní kriminalita – výtržnictví, výtržnictví na sportovních a veřejných akcích, sprejství, podávání anabolických látek mládeži, ohrožování mravní výchovy mládeže, podávání alkoholických nápojů mládeži, obchodování s dětmi, nedovolené překročení státní hranice, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie, zneužití pravomoci veřejného činitele, neoprávněné nakládání s osobními údaji, Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti, požáry, výbuchy, nedovolené ozbrojování, maření výkonu úředního rozhodnutí, překupnictví a přechovávání – podílnictví.

Zbývající kriminalita – nadřžování, veškeré nehody – úmyslné, dopravní nehody (silniční, letecké, vodní, železniční) – nedbalostní, ublížení na zdraví z nedbalosti – pracovní úraz, ublížení na zdraví z nedbalosti – ostatní, poškozování věřitele, zvýhodňování věřitele, ohrožení pod vlivem návykové látky, zanedbání povinné výživy, týrání zvířat, šíření poplašné zprávy, zločinné spolčení, hanobení národa a rasy, podpora a propagace hnutí.

Hospodářská kriminalita – nekalá soutěž, neoprávněné podnikání, poškozování spotřebitele, pašování a krácení cla, zkreslení údajů, porušování při řízení v konkursu, porušování při správě cizího majetku, ochrana měny, padělání

známek a kolků, krácení daně, úplatkářství, padělání a pozměňování veřejné listiny, nedovolená výroba a držení státních pečeti a razítek, ohrožování zdraví závadovými potravinami, vystavení nepravdivého potvrzení, porušování tajemství dopravovaných zpráv, zpronevěra, podvod, zneužití informací v obchodním styku, neoprávněné provozování loterie, neoprávněné nakládání s osobními údaji, nedovolený obchod s vojenským materiálem, rozkrádání přepravovaných zásilek, předlužení, nedovolená výroba radioaktivního materiálu, porušení práv k ochranné známce, porušování autorských práv, zastření původu věci, zneužití dat na nosičích, pojistný podvod, úvěrový podvod, neodvedení daně a pojištění.

Vojenské trestné činy – trestné činy proti ústavnímu zřízení.

Tabulka č. 1a – Celková kriminalita spáchaná na území České republiky

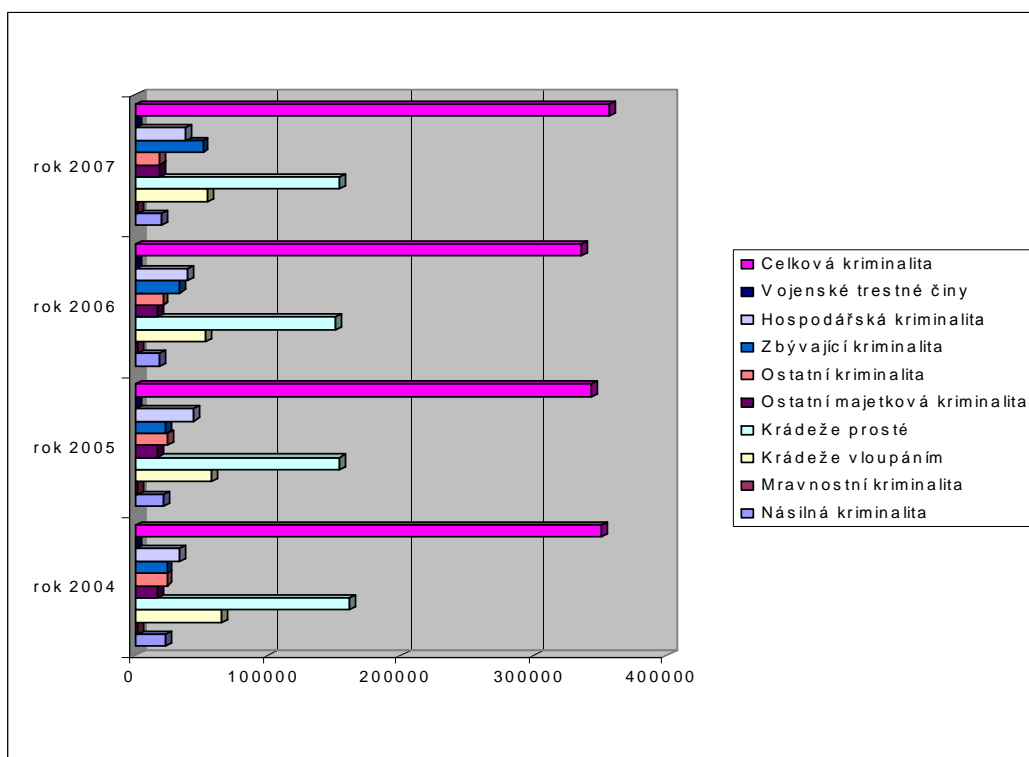
Nápad trestné činnosti	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007
Násilná kriminalita	23579	21684	19171	19551
Mravnostní kriminalita	1909	1849	1615	1689
Krádeže vloupáním	64695	57956	53503	54925
Krádeže prosté	162139	154124	151136	154207
Ostatní majetková kriminalita	16974	17199	17068	19134
Ostatní kriminalita	23894	24692	20878	18795
Zbývající kriminalita	24039	22585	33541	51061
Hospodářská kriminalita	33464	43882	39473	37981
Vojenské trestné činy	936	89	61	48
Celková kriminalita	351629	344060	336446	357391

Po prohlédnutí tabulky č. 1a je ze statistik zřejmé, že u násilné kriminality počet trestných činů spáchaných na území ČR klesá, u mravnostní kriminality nápad trestných činů také klesal, pouze v roce 2007 byl oproti roku 2006 malý nárůst, u krádeží prostých nám nápad trestné činnosti také klesal, ovšem v roce 2007 byl zjištěn jejich nárůst, kdy toto je zaviněno zahraničními gangy (ze

zkušeností autora), u ostatních trestných činů je počet rovněž klesající. Od pozorovatelného vzorku je zjištěn nárůst u zbývajících kriminalit. U trestných činů hospodářských je tendence kolísavá. Je to tím, že možnosti, které pachatelé využívají (internet, kvalitní kopírky apod.) jsou prakticky dostupné, jakož možnost nechat si vyrobit potřebná razítka a dokumenty k padělání listin a dalších prostředků k možnosti páchat právě hospodářské trestné činy.

Od roku 2005 byla zrušena základní³⁷ vojenská povinnost pro brance v České republice a česká armáda je od tohoto téměř po 140 letech plně profesionální. Poslední vojáci základní vojenskou službu ukončili dne 22.12.2004. Vzhledem k zavedení pouze profesionální armády a zrušení základní vojenské povinnosti mělo za následek, že nejvíce klesaly vojenské trestné činy, například vyhýbání se nástupu základní vojenské služby.

Grafické znázornění tabulky č. 1a – spáchaná tr.č. na území ČR

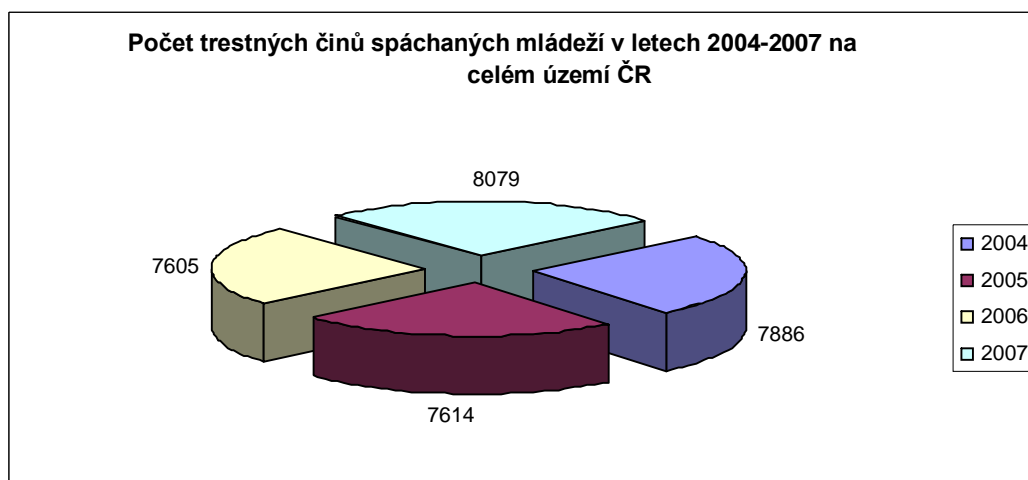

³⁷) http://aktivni-zalohy.sattnet.cz/z_tisku6.htm

Tabulka č. 1b - Objasněné trestné činy na území ČR

Roky	2004	2005	2006	2007
Celková spáchaná kriminalita	351629	344060	336446	357391
z toho objasněno	134444	135281	133695	138852
objasněno v %	38,2	39,3	39,7	38,9
z toho spácháno mladistvými	7886	7614	7605	8079
mladiství v %	2,24	2,21	2,3	2,3

Graf č. 1b – spáchané trestné činy mladistvých na území ČR

Dále z nápadu celkové kriminality je zřejmé, že počet spáchaných trestných činů v roce 2006 byl nejmenší, v porovnávaném vzorku byl největší nápad v roce 2004. V roce 2007 byl její největší nárůst, jakož podíl trestných činů spáchaných mladistvými a to počtem 8079.

Autor spatřuje zvýšení kriminality v problému odchodu „starých“ zkušených policistů. Díky novému služebnímu zákonu a k tomu právě danému systému fungování policie, která se bere spíše jako represivní složka, chybí na kriminální policii odborníci. Vychovat dobrého kriminalistu trvá řadu let. Praxe, seznámení s odborností je velmi důležitá, natož práce s mládeží.

Tabulka č. 2a – Celková kriminalita spáchaná na území hl.m. Prahy

Nápad trestné činnosti	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007
Násilná kriminalita	3594	3542	3085	2748
Mravnostní kriminalita	301	253	217	192
Krádeže vloupáním	12154	10928	9857	9153
Krádeže prosté	63028	58222	56183	54287
Ostatní majetková kriminalita	5075	5018	4725	4943
Ostatní kriminalita	3888	4648	3824	4066
Zbývající kriminalita	2839	2683	3668	4938
Hospodářská kriminalita	6326	9810	8044	6984
Vojenské trestné činy	138	27	15	8
Celková kriminalita	97343	95131	89618	87319

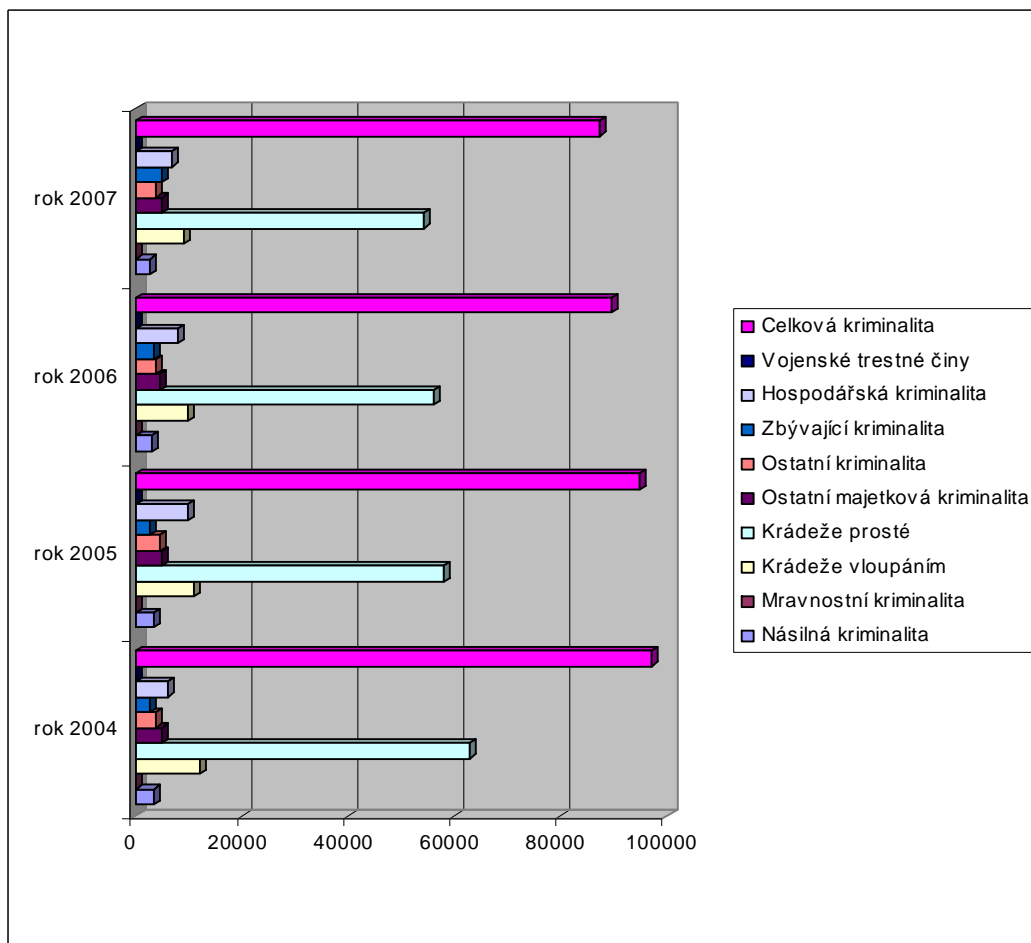
Díky opatření, která přijala Správa hl.m. Prahy, množstvím bezpečnostních akcí apod. se podařilo na území hl.m. Prahy snížit nápad trestné činnosti na celkový počet 87319, což je v porovnávaném vzorku nejméně. Největší nárůst spáchaných trestných činů bylo zaznamenáno u ostatní kriminality, zároveň byl zjištěn nárůst u zbývající kriminality, kdy u hospodářských trestných činů byl oproti letům 2005 a 2006 zjištěn výrazný pokles.

Vzhledem k tomu, že byla přijata různá opatření k ochranným prvkům na zneužívání dokumentů, z tohoto důvodu byl největší pokles u hospodářských trestných činů. U ostatní kriminality, kam spadá například právě sprejerství má rapidní nárůst, kdy toto je zaviněno nevšímavostí společnosti, jakož samotných rodičů, kteří neví, co jejich děti ve svém volném čase dělají. Zároveň u zbývající kriminality (např. poškozování cizí věci-demolování vozidel apod.) se nárůst také projevuje. Praha jako město je svým způsobem anonymní, lidé se tu již přestávají díky možnostem nové, lépe placené práci znát. Do Prahy za prací přijíždí stále více lidí, převážně mladých na různé brigády apod. Je zde větší možnost

kulturního vyžití, kina, diskotéky, nonstop bary, jakož reálná šance koupit lehké i těžké drogy. Dnešní mládež právě lehké drogy bere jako samozřejmost dnešního života.

Autor se domnívá, že právě možnost nehlídaného a nekontrolovaného pronájmu bytů, znemožňuje práci policie k rychlému šetření případů, neboť v současné době neexistuje žádná evidence přechodných pobytů, tedy i pronájmů bytů.

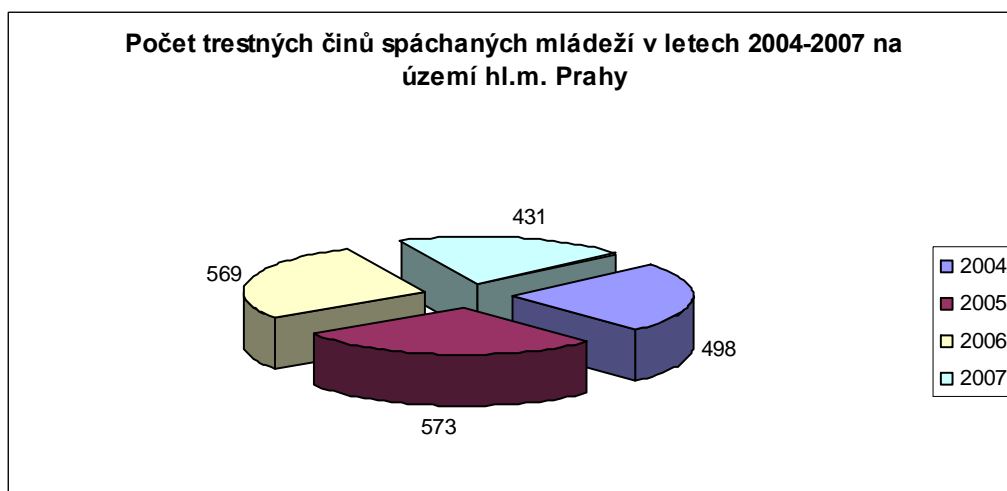
Grafické znázornění tabulky č. 2a – spáchané tr.č. na území Prahy

Tabulka č. 2b - Objasněné trestné činy na území hl.m. Prahy

Roky	2004	2005	2006	2007
Celková kriminalita	97343	95131	89618	87319
z toho objasněno	19050	20070	19104	17509
objasněno v %	19,6	21,1	21,3	20
z toho spácháno mladistvými	498	573	569	431
mladiství v %	0,5	0,6	0,6	0,5

Graf č. 2b – spáchané trestné činy mladistvých na území hl.m. Prahy

V roce 2007 bylo mládeží spácháno v porovnávaném vzorku nejméně trestných činů na území hlavního města Prahy a to v počtu 431.

Praha se neustále potýká s velkým nedostatkem policistů, zvláště na kriminální policii. Policista, který nastoupí do 3. nebo 4. platové třídy, nemůže vzhledem k novému služebnímu zákonu přejít do 6. nebo 7. platové třídy, které jsou na tabulkách kriminalistů. I když slouží delší dobu, může se přihlásit do výběrového řízení pouze o jednu platovou třídu vyšší. Toto za účinnosti starého služebního zákona bylo možné, proto se neustále doplňoval stav pracovníků na kriminální policii. V současné době bez vysoké školy není možnost nástupu právě na tuto součást policie. Autor spatřuje problém v tom, že právě vysokoškolákům

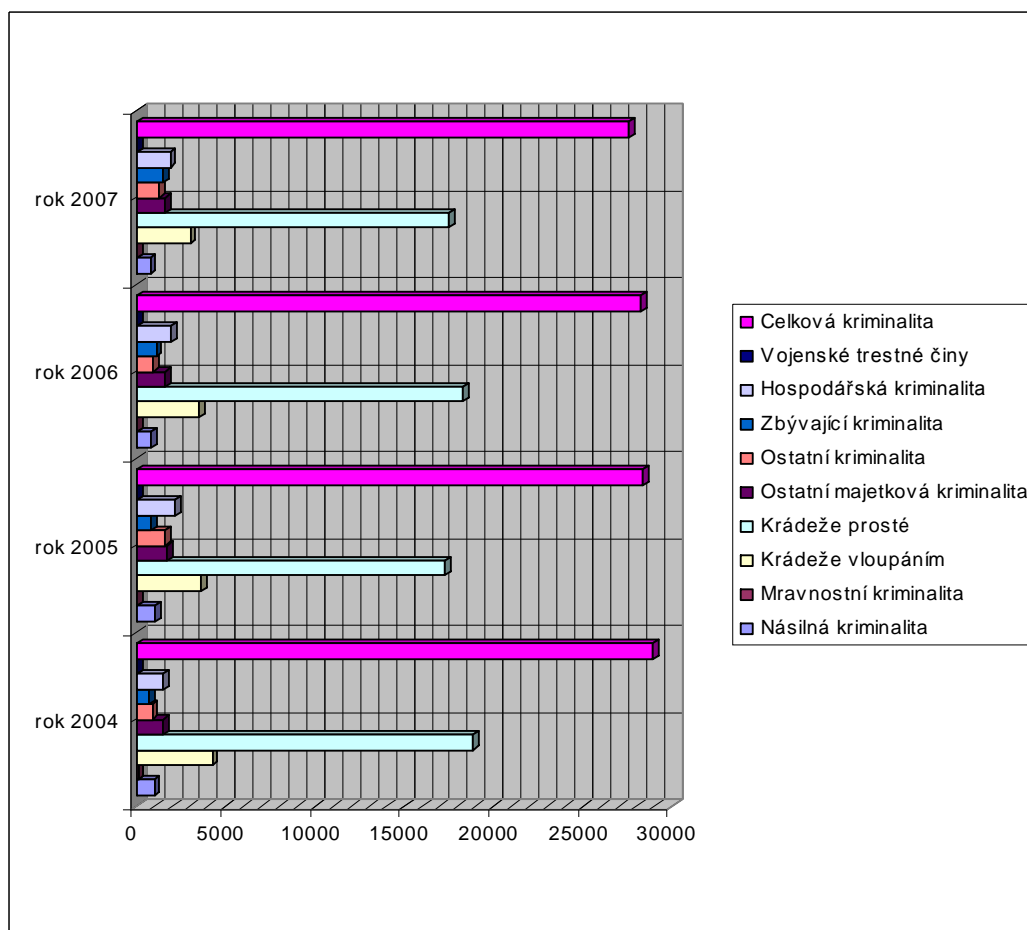
chybí praxe na „ulici“, jsou dáni do neznámé problematiky a z tohoto důvodu neznají danou problematiku policejní a specifické práce na různých problematikách.

Správa hlavního města Prahy věc řešila tak, že prováděla nábor odborníků z různých částí republiky na doplnění svých stavů, přidávala peníze za službu v Praze, kdy spousta kriminalistů do Prahy nastoupila, problematiku znala a zná, z tohoto důvodu se v Praze zvýšila objasněnost trestných činů. Vzhledem k těmto skutečnostem však došlo k poklesu objasněných případů na území ČR. Toto je dáno bohužel tím, že dnešní policista je zavalen spoustou spisového materiálu a další administrativou, než aby se věnoval své práci a byl jako prevence vidět právě na „ulici“.

Tabulka č. 3a – Celková kriminalita spáchaná na území obvodu Prahy IV

Nápad trestné činnosti	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007
Násilná kriminalita	1002	1023	850	770
Mravnostní kriminalita	96	70	64	69
Krádeže vloupáním	4243	3670	3472	3013
Krádeže prosté	18911	17315	18276	17517
Ostatní majetková kriminalita	1458	1756	1580	1586
Ostatní kriminalita	890	1571	945	1273
Zbývající kriminalita	763	821	1110	1465
Hospodářská kriminalita	1509	2182	1969	1896
Vojenské trestné činy	48	2	1	1
Celková kriminalita	28920	28410	28267	27590

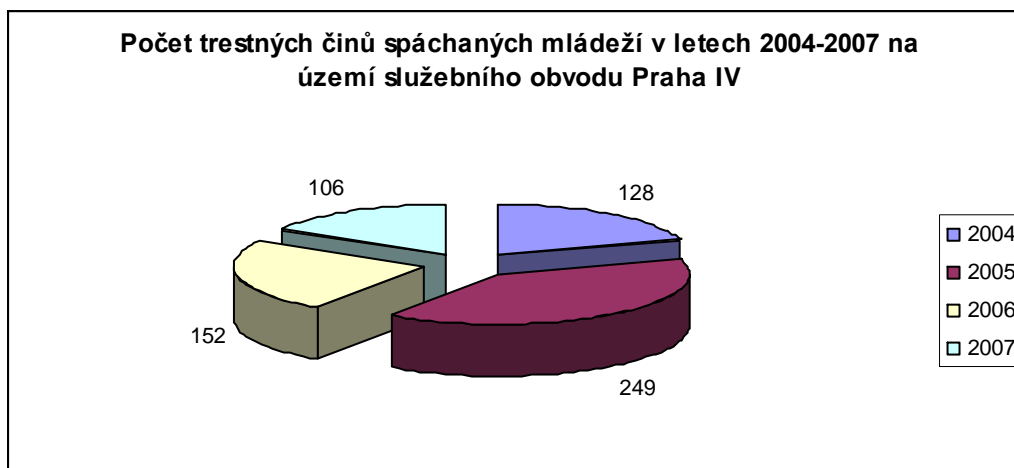
Grafické znázornění tabulky č. 3a – spáchané tr.č. v Praze IV

Tabulka č. 3b - Objasněné trestné činy v Praze IV

Roky	2004	2005	2006	2007
Celková kriminalita	28920	28410	28267	27590
z toho objasněno	4294	5235	4722	4461
objasněno v %	14,8	18,4	16,7	16,2
z toho spácháno mladistvými	128	249	152	106
mladiství v %	0,4	0,9	0,5	0,3

Graf č. 3b – spáchané tr.č. mladistvých na Praze IV

Tabulka č. 4a – Spáchaná trestná činnost mladistvými v Praze IV

Název	2004	2005	2006	2007
Vraždy loupežné	1	0	0	0
Vraždy motiv. osob. vztahy	0	0	1	1
Únos	0	1	0	0
Loupeže	29	54	24	15
Násilí na veř. čin. - policistovi	1	1	0	0
Násilí na veř. čin. - obec. pol.	0	0	0	0
Úmyslné ublížení na zdraví	3	7	5	4
Nebezpečné vyhrožování	1	2	0	2
Vydírání	3	2	2	2
Omez. a zbavení os. svobody	0	0	1	0
Porušování domovní svobody	0	1	0	1
Násilná kriminalita-celkem	38	68	33	25
Znásilnění	1	0	0	1
Pohlavní zneužívání ostatní	1	5	6	1
Ostatní pohlavní úchyly	0	0	2	0
Mravnostní kriminalita-celkem	2	5	8	2
Krádeže vloupáním do obch.	1	0	11	0
Kr. vl. do restaurací a hostinců	0	1	0	0
Krádeže vloupáním do kiosků	0	0	5	2
Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	0	0	1	0
Krádeže vloupáním do škol	1	0	0	1
Krádeže vloupáním do bytů	11	8	2	11
Kr. vl. do rodinných domků	0	0	2	0
Kr. vl. do ostatních objektů	4	12	9	4
Krádeže vloupáním-celkem	17	21	30	18
Krádeže kapesní	2	4	4	5
Krádeže jiné na osobách	1	6	14	7

Krádeže mot. voz. dvoustopých	7	10	9	5
Krádeže mot. voz. jednostop.	0	2	0	0
Krádeže věcí z automobilů	14	14	5	2
Krádeže součástek mot. voz.	5	49	0	2
Krádeže jízdních kol	0	0	1	0
Krádeže v bytech	5	3	2	3
Krádeže v jiných objektech	2	2	8	1
Krádeže prosté-celkem	36	90	43	25
Podvod	0	0	1	0
Zpronevěra	0	1	0	0
Poškození cizí věci	1	4	4	5
Ostatní majetková kriminalita-celkem	1	5	5	5
Celková majetková kriminalita	54	116	78	48
Výtržnictví	1	3	5	5
Sprejství	14	20	16	13
Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro J	2	24	2	7
Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro S	0	0	1	0
Požáry	0	0	1	1
Maření výkonu úředního rozh.	0	1	0	0
Překup. a převh. - podílnictví	3	1	2	1
Dopr. nehody silniční - nedbal.	0	1	2	1
Šíření poplašné zprávy	2	3	0	2
Podpora a propagace hnutí	0	1	1	0
Zbývajcí kriminalita-celkem	22	54	30	30
Poruš. povin.v řízení o konkur.	0	1	0	0
Neoprávněné nakl. s os. údaji	0	1	0	0
Neoprávněné držení plat. karty	6	0	3	1
Zvýhodňování věřitele	0	1	0	0
Por. práv k ochranné známce	6	0	0	0
Por. autorského práva	0	2	0	0
Pošk. a zneuž. záz. na nos. infor.	0	1	0	0
Hospodářská kriminalita-celkem	12	6	3	1

Uvedená tabulka č. 4a znázorňuje vybranou oblast veškeré spáchané trestné činnosti mládeže (dle dostupných statistik Policejního prezidia a MV ČR) na území služebního obvodu OŘ PČR Praha IV za rok 2004 - 2007

V roce 2004 bylo mládeží ve služebním obvodu Praha IV spácháno celkem 128 skutků, v roce 2005 bylo mládeží spácháno celkem 249 skutků, v roce 2006 bylo mládeží spácháno celkem 152 skutků a v roce 2007 bylo mládeží spácháno celkem 106 skutků. Z uvedené tabulky je zřejmé, že největší podíl trestných činů spáchaných mládeží v porovnávaném vzorku na území Prahy IV byl v roce 2005.

V tomto roce bylo mládeží spácháno nejvíce loupeží a dále převládá majetková trestná činnost. Z tohoto vzorku je zřejmé, že dochází k poklesu trestné činnosti, kterou páchají mladiství. Nejvíce je majetkových trestných činů, kdy toto je zapříčiněno i tím, že tato skupina je nejvíce zastoupena a u ostatní kriminality, kde byl zaznamenán mírný nárůst.

Nejvíce zastoupenou skupinou trestných činů, kterou mladiství páchali jsou loupeže, krádeže vloupáním do bytů, krádeže vloupání do obchodů, krádeže na osobách, krádeže motorových vozidel dvoustopých, krádeže věcí z automobilů, krádeže součástek motorových vozidel, sprejerství.

5 Interpretace získaných dat

Interpretovaná získaná data autor využil s ohledem na stanovené předpoklady.

Možností autorova vlastního pozorování byla k problematice kriminality mládeže zjištěna fakta, že po roce 1989 stoupal podíl trestné činnosti na celém území České republiky, nejen mládeže. Jako příčinu by bylo možné uvést uvolnění demokratických prvků, které si začal každý vykládat po svém a pro sebe, jako morálky a dalších faktorů, kdy nedílnou součástí bylo propuštění (amnestie presidenta republiky), kdy toto vedlo k velkému nárůstu spáchaných trestných činů. Mnoho propuštěných vězňů z výkonu trestu, se jinak, než kriminální činností „živit“ neumí. Do roku 1990 policie střežila za pomoci pultů centrální ochrany objekty (bývalé objekty v socialistickém vlastnictví-sklady, restaurace, určité kanceláře v podnicích apod.), nad kterým byl tzv. státní zájem. V dnešní době policie tyto dnes již soukromé objekty nestřeží.

Autor se domnívá, že možnost podnikat nemají rodiče na své potomky čas, začíná kariérní řád, nárůst finančních prostředků a možnost cestovat po světě. Dochází k nárůstu projekce videí, tvrdých akčních a porno filmů, kdy mládež tyto

programy sleduje, přestává chodit do zájmových kroužků. Které se v této době začínají platit. Snaží se napodobovat své vrstevníky z filmů, vytvářejí party apod.

Zde autor pozoruje, že agresivita a brutalita lidí (převážně u násilných trestných činů), nejen mládeže roste. „Drzost“ pachatelů nezná hranici a tato se zvyšuje. Vzhledem k větším možnostem zabezpečení majetku (na trhu různých kvalitní výrobky i jejich cena), je nutné k jejich překonání potřeba více „odbornosti“, kterou mladí pachatelé nemají. Proto dochází k tak razantnímu poškozování dveří, mříží na oknech (páčení, demolování apod.) za účelem vniknutí do objektů.

V předmětném zkoumání služebního obvodu Obvodního ředitelství Policie České republiky Praha IV porovnáním bylo zjištěno, že klesá nápad trestné činnosti u násilné kriminality, mravnostní kriminality, krádeže vloupáním, krádeže prosté, hospodářské kriminality. U trestných činů vojenských nápad stagnuje. V ostatních a zbývajících je znám mírný opětovný nárůst trestné činnosti, což dle autora je zapříčiněno rozšířením možností trestního stíhání.

Porovnáním uváděného vzorku je zřejmé, že v roce 2004 bylo spácháno nejvíce trestných činů. Jejich objasněnost činila v 14,8 %, z tohoto podíl mladistvých činil 128, toto činí 0,4%. Největší nárůst podílu mladistvých na nápadu trestné činnosti byl v roce 2005 a to v počtu 249, což je 0,9 %. Oproti letům 2006 a 2007 je znát klesající tendence. Mladiství se podíleli na nápadu trestné činnosti v roce 2006 celkem 152, to je 0,5 % a v roce 2007 bylo mládeží spácháno 106 skutků, což odpovídá 0,3%. V roce 2007 bylo ve služebním obvodu Praha IV spácháno nejméně trestných činů v počtu 27590, kdy bylo objasněno 4461 skutků, což je vyjádřeno dle statistických údajů 16,2 %.

V roce 2007 byl dle zveřejněných a předložených statistických výkazů vedených Ministerstvem vnitra a Policejním prezidiem České republiky zaznamenán nejmenší nápad celkové trestné činnosti ve služebním obvodu Praha IV, jakož nejmenší podíl spáchaných trestných činů právě mladistvými od 15 do 18 let.

Vedení Obvodního ředitelství Praha IV na základě statistických výsledků zahájila více akcí k zadržení pachatelů trestné činnosti. Bylo nasazeno více uniformovaných policistů (díky novému hlídkovému útvaru) do ulic, kdy tito působí již preventivně. Muselo se vynaložit větší úsilí lidí, finančních prostředků. Tímto se povedlo snížit celkový nápad trestné činnosti. K tomuto přispělo právě i doplnění volných tabulkových míst odborníky z celé republiky. Jak autor již výše uvedl, vedlo toto opatření ke zvýšení nápadu trestné činnosti na území republiky. Dále byla velmi dobrá spolupráce s vedením Správy hl.m. Prahy a ostatními služebními obvody. Napomohla rovněž výměna informací a osobní pomoc cizích policistů. To mělo za následek dopadení několika cizojazyčných skupin. Což byl průlom k potírání trestné činnosti.

5.1 Ilustrace výstupů průzkumu konkrétních případů

Jako zdroj informací byly použity spisové materiály Obvodního ředitelství Praha IV a informační systém Policie České republiky. V těchto případech jsou vyzdvíženy stěžejní a dokreslující informace, kdy nejsou uváděna žádná osobní, konkrétní data a to z důvodu neporušení zákona na ochranu osobních údajů.

5.1.1 Ilustrovaný příklad

Prvním případem je 17 letý mladistvý Jaroslav. V současné době studuje na středním odborném učilišti. V minulosti byl již několikrát vyšetřován Policií České republiky pro drobné krádeže a fyzická napadení. Jaroslavovo jednání bylo řešeno spíše přestupkovým řízením. Škoda nedosahovala výše, aby bylo možno zahájit trestní řízení, rovněž fyzické napadání nemělo znaky skutkové podstaty trestného činu. Tohoto jednání se dopouštěl vždy pod vlivem alkoholu. Vzhledem k tomu, že se stále nic nedělo, začal Jaroslav zvyšovat své nároky. Byl zadržen ve dvou případech, kdy škoda dosáhla vždy částku větší než 5.000,- Kč, tudíž se jednalo již o trestný čin. Trestnou činnost, kterou prováděl byla řazena mezi

krádeže prosté, kdy se jednalo o krádeže věcí z obchodních domů a nákupních středisek.

Pře posledním zadržením ostrahou objektu byl nejprve se svými kamarády v restauraci, kde požíval alkoholické nápoje. Vzhledem k docházejícím finančním prostředkům šel do obchodního domu, kde se snažil odcizit alkohol a mobilní telefon v celkové hodnotě 2.890,- Kč. Po sepsání záznamu ostrahou byl převezen hlídkou městské policie na služebnu PČR, kde bylo zjištěno, že již byl pravomocně odsouzen pro krádeže a v současné době má podmínku.

Do protokolu Jaroslav uvedl, že v restauraci (kterou odmítl sdělit) vypil asi 7-8 desetistupňových piv a nezjištěné množství tvrdého alkoholu. Jak dále sám uvedl, platil svoji útratu sám za sebe, tato činila okolo 460,- Kč (měl v tomto započítanou jednu krabičku cigaret a plátek sekané s chlebem). Alkohol a mobilní telefon chtěl později prodat náhodným lidem, nebo v zastavárně, aby měl prostředky na restauraci.

Vzhledem k těmto skutečnostem mu bylo sděleno obvinění z trestného činu krádeže dle § 247 odst.1 písm. a,e i když částka nedosáhla stanovené hranice 5.000,- Kč. A to z důvodu odsouzení za stejný trestný čin v posledních 3 letech.

Anamnéza pachatele

Jaroslav vyrůstal v úplné rodině s jedním sourozencem, starším bratrem. Bratr se po neshodách s rodiči ve své plnoletosti odstěhoval k rodičům matky. Bratři se nestýkají. Otec byl v minulosti několikrát soudně stíhán pro krádeže, nadměrně požíval alkohol, který občas požívala i matka. Rodiče se o Jaroslava vůbec nezajímali. Díky tomu se toulal s kamarády po diskotékách, restauračních zařízeních, nevyužíval žádný volný čas k poznávání nových, kladných skutečností.

Již na základní škole měl problémy s krádežemi, fyzické potyčky u něho byly na denní úrovni, nosil špatné známky, několikrát do školy vůbec nedošel, měl neomluvené hodiny.

V učilišti Jaroslav také neměl dobrý prospěch. Měl několik neomluvených hodin, tyto mu omlouvala matka vždy se s požděním, kdy jako důvod uváděla zdravotní nevolnosti a jiné účelové výmluvy apod.

Jaroslav vyhledával starší „kamarády“, se kterými trávil hodně času v restauracích, na diskotékách, nebo jen tak bloumal ulicemi. Neměl žádného koníčka, zálibu, která by jej uvedla do normální společnosti, která je vedena určitými normami, které ctí každý slušný člověk.

Shrnutí případu

Z tohoto případu vyplívá, že na jeho výchovném procesu nese mimo jiné vinu rodina, kdy otec neplnil svou výchovnou roli tak, jak by měl. Přístup rodičů k výchově byl evidentně nesprávný, neadekvátní, jejich nezájem o řádnou výchovu naznačoval již starší bratr, který se z důvodu otcova chování a požívání alkoholických nápojů, stálým neshodám raději odstěhoval a vede řádný život. Zde záleželo na odolnosti, tedy na psychice jedince a na dalších jeho vlastnostech.

Je jen otázkou času, kdy Jaroslav pro své holdování k alkoholu, nedostatku finančních prostředků, k agresivnímu chování vůči svému okolí začne páchat závažnější trestnou činnost. Vedoucí k potřebě získat stále větší finanční prostředky, aby se mohl vyrovnat straším „kamarádům“.

5.1.2 Ilustrovaný příklad druhý

Druhým případem je mladistvý 15 letý žák základní školy, který se řadí mezi pražské sprejery. I tento byl několikrát a to v krátkém časovém období zadržen policií a vyšetřován pro své „umělecké“ vlohky, pro krádeže. Pod vlivem alkoholu a následně i drog byl několikrát zadržen při malování na zdi domů, zaparkovaných vozidel, pro „horolezecké výkony“ kdy s partou přeskakoval z jednoho zaparkovaného vozidla na druhé. Otec vždy při těchto událostech tvrdil, že jeho syn toto udělat nemohl, ale přesto škodu vždy uhradil, nebo pomalované zdi nechal opravit. Svému synovi nic neřekl, nepotrestal jej. Vše bral „jen“ jako klukovinu.

Při svém poslední zadržení policií byl Roman pod vlivem alkoholu společně s drogami, které si aplikoval tzv. šňupáním. Celý případ se odehrál tak, že v nočních hodinách spolu s partou začal na zdi domu vytvářet kreslené obrazce a byl vyrušen majitelem, který se právě vracel domů. Při tomto byl zadržen, ale vzhledem k tomu, že byl ovlivněn uvedenými látkami došlo nejdříve na slovní potyčku a následně i k fyzickému napadení majitele domu. Tehdy mu Roman sám zlomil malíček pravé ruky a následně z místa utekl. Posléze byl zadržen i s dvěma spolupachateli na nedaleké diskotéce. Následně byl převezen hlídkou policie na služebnu, avšak ke svému věku a za využití zákona č. 218/2003 Sb., byl Roman předán rodičům. Celá věc byla řešena následně za přítomnosti právního zástupce. Romanovi bylo vyšetřovatelem (specialistou na mládež) sděleno obvinění pro trestný čin poškození cizí věci dle § 257/1 tr.z. a dále pro ublížení na zdraví dle § 221/1 tr.z. ve spolupachatelství dle § 9/1, 2 tr.z. č. 140/1961 Sb., kdy jeho trestní stíhání je vzhledem k osobě mladistvého vedeno samostatně. Trestní stíhání je vedeno na svobodě.

Do protokolu se Roman na radu svého právního zástupce odmítl k předmětné věci vyjádřit, využil svého práva nevypovídat.

Anamnéza pachatele

Roman vyrůstal ve spořádané a velmi dobře finančně situované rodině. Neměl žádné sourozence, byl tzv. jedináček. Otec i matka dovozovali Romanovi vše, nikdo jej nekontroloval, neměl žádné povinnosti. Aby syn netrpěl nedostatkem hotovosti, dostával každý den kapesné ve výši 400,- Kč, kdy samozřejmostí bylo, že ve škole měl zaplacený obědy, tudíž kapesné bylo jen pro jeho osobní potřebu.

Roman se dobře učil, nosil velmi dobré známky ze školy, ale vzhledem k tomu, že se styděl seznamovat, neměl žádné kamarády, vrstevníky se kterými by mohl provádět jakoukoliv zájmovou činnost. Vzhledem k výši kapesného si začal Roman kamarády vyhledávat tak, že jim platil různé věci. Nakonec se dostal do party straších lidí, kde mu byl nabídnut alkohol, který vyzkoušel. Dostalo se i na

tzv. lehké drogy. V brzké době se zhoršil jeho prospěch ve škole, Roman začal navštěvovat diskotéky se svou partou, která využívala jeho pohostinnosti. Společně se toulal s touto partou po nocích, až se dostal k tomu, že začal vytvářet na různých plochách kresby pomocí sprejů. Potřeba alkoholu, drog se neustále zvyšovala až se dostalo i na drogy „tvrdé“. Také potřeba nákupu věcí, potřebných k malování, nákup alkoholu a drog rostl. Proto začal doma krást z peněženek nějakou hotovost, následně odprodal video a další zařízení domácnosti. Matka a otec jej stále omlouvali, že syn je ve vývinu, že potřebuje svoji volnost a důvěru. Žádný z nich nedal souhlas k trestnímu stíhání. Nikoho z rodičů vůbec nezajímalo, proč syn potřebuje více peněz, za co tyto peníze utrácí, s kým a kde se schází a hlavně co provádí. Vůbec je nenapadlo, proč syn najednou nespí, proč neustále ubývá na váze.

Shrnutí případu

Na tomto případě je zcela patrný vliv party, alkoholu a drog. Je zřejmé, že droga zde plnila funkci prostředníka v komunikaci s ostatními vrstevníky. Toto vše bylo způsobeno nedostatkem času rodičů na syna, jejich podnikatelskými aktivitami, nutností být dlouho v práci. Vynahrazovali tak synovi svojí náklonnost vyšší kapesného, žádnou kontrolou apod. Jednalo se prakticky o benevolentní přístup rodičů.

Nezájem rodičů o řádnou výchovu syna ať z časových důvodů, nebo jiných, mělo vliv na hledání sama sebe, kdy Roman našel partu, ve které se díky svému finančnímu zabezpečení cítil velmi dobře. Cítil se jako rovný s rovnými. Právě parta jej dovedla k trestnímu jednání, ke skutečnostem, které měly vliv na jeho další vývoj. Možnost vědomí, že i když něco provede, otec vše urovná díky známostem a penězům, jej dovedla až k tomu, že ztrácí kontrolu nad hranicí co může a co již se nesmí.

6 Shrnutí dat

V praktické části bakalářské práce jsme měli stanovený jako první předpoklad, že **množství trestných činů páchaných mladistvými na Praze IV stoupá. Při páchání trestné činnosti mládeží ve věku od 15 do 18 let se může stupňovat agresivita.**

Vzhledem k tomu, že **organizovanost a agresivita se při páchání trestné činnosti mládeží dá velmi těžko doložit statistickými údaji, na rozdíl od spáchání skutků trestné činnosti, jedná se tedy spíše o pozorovatelný jev.** Tento se promítá do podob dnešní kriminality. Z vlastního pozorování autora však vyplývá, že k organizovanosti a agresivitě v kriminálním jednání dochází. Neboť mladistvý pachatel sám neumí vniknout do bytu, k tomu bývá sveden zkušenější osobou, kterou někdo organizuje ze závadového prostředí např. recidivista apod.

Z výše uvedených statistických dat, která byla shromážděna, analyzována ve služebním obvodu Praha IV a v této práci prezentována, nic nenaznačuje, že by docházelo ke zvyšování nápadu trestné činnosti páchané právě mládeží. V pozorovaném vzorku celkové kriminality ve služebním obvodě Prahy IV má klesající tendenci se zvyšujícím se podílem objasněnosti kriminálních skutků.

Po analyzování všech uvedených a dostupných dat je zřejmé, že první předpoklad se nepotvrdil.

Jako druhý předpoklad v praktické části bakalářské práce byla formulována myšlenka, že **více trestných činů páchaných mladistvými ve věku 15 – 18 let ve služebním obvodě na Praze IV za období 2004 – 2007 tvoří násilná trestná činnost.**

Z uvedených statistik vyplývá (tabulka č. 4a), že počet spáchaných násilných trestných činů ve služebním obvodě Praha IV za uváděné období 2004 – 2007 **klesá**, kdy těchto skutků bylo celkově mladistvými spácháno 164 a z těchto trestných činů převládá trestný čin loupeže.

Za stejné období v letech 2004-2007 bylo mládeží spácháno celkově 296 majetkových trestných činů na území služebního obvodu Praha IV ve věku 15 – 18 let, kdy i tady je zřejmé, že i podíl mladistvých na této trestné činnosti **klesá**.

U zbývajících kriminality v porovnávaném vzorku z let 2004-2007 bylo spácháno mládeží celkem 136 skutků. V roce 2006 a 2007 vykazuje statistika stejný počet u zbývajících kriminality, kdy největší zastoupení má trestný čin sprejerství.

Po opětovném porovnání tabulky č. 4a zjistíme, že ve služebním obvodu Praha IV bylo v roce 2007 spácháno mládeží ve věku 15-18 let nejméně trestných činů za pozorované období 2004 až 2007. Při dalším statistickém porovnání můžeme zjistit, že mládeží je více páchána majetková kriminalita než kriminalita násilná. **Vzhledem k tomuto zjištění po provedení všech analýz, se rovněž druhý stanovený předpoklad nepotvrdil.**

Z uvedených ilustrovaných případů (5.1.1 a 5.1.2) je zřejmé, že v dnešní době díky podmínkám, které jsou v této republice nastaveny hlavně pro podnikatele a drobné živnostníky (na čemž se podepisuje tzv. uspěchaná doba) se velmi často stává, že vlastní rodiče nemají čas se věnovat svým potomkům. Téměř každý v dnešní době nezná hranici pracovního času v honbě za kariérou a výdělkem. Proto je dnes patrné (trendem), že se rodí děti stále starším rodičům, neboť si uvědomují, že by jejich rodinné zabezpečení po finanční a materiální stránce neodpovídalo potřebám dětí. Velkým problémem bývá bydlení, neboť nabízené hypotéky by přesáhly rodinný rozpočet. V současné době se stále více hovoří o placení školného, které není zrovna levné, tudíž by se mohlo stát, že na školy se budou dostávat děti (viz. První republika) bohatých. Chudí a chytří lidé by se vzdělávali pouze ve zvláštních případech, kdy někdo z nich dostane stipendium. Již dnes jsou vidět právě mezi dětmi a mládeží velké sociální rozdíly. I tyto rozdíly hrají velkou roli, neboť ten, který nemá možnost mít stálý přísun finanční hotovosti, se například v partě stává posměchem ostatních. Dostává se do

stavu, kdy začne zcizovat věci doma, jen aby se nějakým způsobem vyrovnal svým vrstevníkům. A to je jen krůček od páchání trestné činnosti.

Vzhledem k uváděné rozloze služebního obvodu Obvodního ředitelství policie Praha IV, je zde díky velkým sídlištím zároveň velká anonymita (lidé se neznají ani v domě, kde žijí). Pro zajištění a organizaci volného času není dobrá i skutečnost, že se stále zdražují kroužky ve škole a jiná zájmová činnost. Rodiče prostě na tyto aktivity nemají potřebné finance. Rovněž velké množství restaurací, diskoték, barů jsou lákadly. Do Prahy se stahují lidé z celé republiky za práci, za vzděláním, tudíž dochází k větší možnosti vytvářet různé anonymní party, které právě ovlivňují další rozvoj mládeže. V dnešní době i ti, co vedou kroužky zájmových činností dětí a mládeže po dlouhá léta, odcházejí na zasloužený odpočinek a nikdo kvalifikovaný je nenahrazuje. I z tohoto důvodu se spousta kroužků pomalu ruší a již není možnost plánovat pro děti a mládež jakoukoliv aktivitu ve volném čase.

Jak bylo z uvedených statistik zřejmé, na území České republiky trestná činnost mládeže **stoupá**, zatímco ve služebním obvodu OŘP Praha IV trestná činnost **výrazně klesá**.

Ve služebním obvodě Praha IV spolupráce různých státních i nestátních subjektů s policií byla zvýšena. Byly předávány informace o problémových činnostech mládeže, o nefungování rodin a o místech, kde dochází k častějšímu páchání trestné činnosti, na což je aktuálně reagováno. Díky této spolupráci dochází ke snížení nápadu trestné činnosti na území Prahy IV. Na tomto snížení má i velký vliv preventivní činnost státní policie, městské policie, státních i nestátních subjektů s různou strukturou programů právě pro děti, mladistvé.

7 Závěr

V této bakalářské práci autor vycházel především ze statistických údajů, které nemohou ovšem stoprocentně a věrohodně popsat současný a skutečný stav ohledně kriminálního jednání.

Ačkoliv nebylo uvedeno, ženy se v počtu spáchaných trestných činů mladistvých podílejí v podstatně menší míře než muži.

Z porovnávaného vzorku v rozmezí let 2004 až 2007 je dle policejních statistik vidět, že největší nárůst kriminality páchané právě mládeží byl rok 2005 (ve služebním obvodu Praha IV), což bylo dosti alarmující číslo. Na rozdíl od roku 2007, který zaznamenal pokles této činnosti u mladistvých. I když v roce 2007 bylo množství spáchaných trestných činů mládeží ve věku 15 až 18 let na celém území ČR zastoupeno největším počtem. Celkový nápad trestných činů na území ČR ve výši 357391, kdy počet skutků spáchaných mládeží byl ve výši 8079 což činí 2,3 %. Ve služebním obvodu OŘP Praha IV byl ovšem rok 2007 co do nápadu trestné činnosti na nejmenším stupni, celkem spácháno 27590 trestných činů, kdy podíl trestné činnosti mládeže na těchto trestných činech byl 106 což činí 0,3%. V roce 2007 ve služebním obvodu Prahy IV tedy dochází k velkému sestupu podílu mladistvých na páchaní trestné činnosti.

Je otázkou, zda navrhované schválení snížení hranice trestní odpovědnosti by nezapříčinilo zvýšení trestního stíhání mladistvých, tudíž nárůst statistických údajů, které bychom měli s ohledem na objektivitu porovnávat za delší možné srovnávací období v případě navrhovaných legislativních změn.

Autor zastává názor pro zavedení nižší hranice trestní odpovědnosti z dnešních 15 let na 14 let, ale pouze u specifických trestných činů, například vraždy, únosu, loupeže, vydírání apod. Zda by tato úprava věkové hranice trestní odpovědnosti vedla ke snížení nápadu trestných činů, si autor nedovoluje odhadnout, formou represe možná ano.

Dle autora je třeba zvýšit prevenci kriminality, vysvětlovat a hlavně ukázat právě již dětem a mládeži, kde všude se může objevit úskalí. Vše co je může v jejich každodenním životě potkat. Klíčová preventivní opatření by měla zahrnovat především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity, které budou zaměřené na co nejširší veřejnost. Jejich účel by měl spočívat v optimalizaci životních podmínek, jak sociálních, tak i materiálních. Zvláštní pozornost by se měla právě věnovat dětem a mládeži, kde je zapotřebí od prvopočátku dbát na zdravý sociální vývoj.

Autor se domnívá, že je nutné, efektivně zvyšovat jak fyzickou, tak technickou ochranu objektů, aby bylo možno ve větší míře zabránit jejich napadání. Neboť někteří z důvodu jednoduchosti zabezpečení těchto budov mohou snadno provádět trestnou činnost. Zároveň by pomohlo zpřísnění určitých trestných činů a zefektivnění možnosti alternativních trestů. V některých případech by se jednalo o opatření, které by mohlo být určitým odstrašujícím následkem v páchání trestné činnosti. Toto opatření by mohlo vést ke snížení kriminality, se kterou se potýká celá naše společnost. Kriminalita jako taková je celosvětovým problémem.

8 Seznam informačních zdrojů

1. BURIÁNEK, Jiří, *Sociologie*, Praha: Fortuna, 2003, 2.vyd., 128.s. ISBN 80-7168-754-5
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Policejní psychologie*, Praha: Portál, 2000, 3.vyd., 256.s. ISBN 80-7178-475-3
3. CHMELÍK, Jan, a kol., *Rukověť kriminalistiky*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 1.vyd., 536.s. ISBN 80-86898-36-9
4. MATOUŠEK, Oldřich, KROFTOVÁ, Andrea, *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, 2.vyd., 344.s. ISBN 80-7178-771-X
5. MATOUŠEK, Oldřich, *Slovník sociální práce*, Praha: Portál, 2003, 1.vyd., 288.s. ISBN 80-7178-549-0
6. MATOUŠEK, Oldřich, a kol., *Sociální práce v praxi*, Praha: Portál, 2005, 1.vyd., 352.s. ISBN 80-7367-002-X
7. PEŠATOVÁ, Ilona, *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*, Liberec: TUL, 2007, 1.vyd., 366.s. ISBN 978-80-7372-291-3
8. SOCHŮREK, Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie I.díl*, Liberec: TUL, 2001, 1.vyd., 81.s. ISBN 80-7083-494-3
9. SOCHŮREK, Jan, *Vybrané kapitoly ze sociální patologie II.díl*, Liberec: TUL, 2001, 1.vyd., 81.s. ISBN 80-7083-495-1
10. ŠVINGALOVÁ, Dana, *Základy psychologie I.díl*, Liberec: TUL, 1998, 3.vyd., 109.s. ISBN 80-7083-296-7
11. VÁGNEROVÁ, Marie, *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby 1. díl*, Liberec: TUL, 2003, 102.s. ISBN 80-7083-702-0
12. *Kriminalistika 3/2007*, Praha: MVČR, 1.vyd., 240.s.
13. *ÚZ č. 580*, Ostrava: Sagit, 416.s. ISBN 80-7208-586-7

Internetové zdroje:

- 14). <http://www.drogy-info.cz/index.php/content/search?SearchText=psychoaktivn%ED+l%E1tky&x=20&y=7> (9.3.2008)
15). http://psychologie.nazory.cz/vyvojova_psychologie.htm (10.3.2008)
16). <http://trestnirizeni.mujoblog.info/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecich-deti-a-mladistvych> (10.3.2008)
17.) <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/112976-zletilost> (17.3.2008)
18.) http://aktivni-zalohy.sattnet.cz/z_tisku6.htm (26.8.2008)

Intranetové zdroje:

- 19.) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_1_root.asp (5.2.2008)
20.) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_2_root.asp (5.2.2008)
21.) http://essk.pcr.cz/essk/_sest_3_root.asp (5.2.2008)

9 Přílohy

Příloha č. 1 - informační leták MP „Jak přežít šikanu“

Příloha č. 2 – informační leták MP „Mechanické zabezpečení dveří“

Příloha č. 3 – informační leták MP „Záleží jen na tobě“

Příloha č. 4 – informační leták MP „Stejná šance pro každého“

Příloha č. 1 – informační leták MP

JAK „PŘEŽÍT“ ŠIKANU

Co je šikana ?

Jedná se o **dlouhodobé a cílevědomé** fyzické nebo i psychické týrání nebo ubližování:

- což znamená, že Tě někdo bije, činí bolest nebo jedná tak, že je Ti to nepříjemné a vadí Ti to,

ale i

- si na Tebe vymýšlí různé legrácky, nadávky, pomluvy, ústky nebo Tě přehlíží, zesměšňuje, bere svačiny, schovává věci, požaduje po Tobě peníze...

To platí i když se tak děje Tvému spolužákovi, spolužačce, kamarádovi, ale třeba i jiné dívce či chlapci v Tvém okolí.

Proč se šikanuje ?

- někdy i kvůli maličkostem, ale i třeba pro peníze, majetek, z důvodu jiné barvy pleti, jiným názorům, oblečení, jiného bydliště, apod.
- také kvůli touze „ovládat“ druhé, zesměšnit je, zastrašit, zahanbit, „blýsknout se před kolektivem“

Šikana je problém vztahů v kolektivech a může vzniknout velmi nenápadně, někdy je prováděna i „skrytou formou“, aniž o tom kolektiv ví.

Co na to Zákon ?

Mnohá jednání hranice **šikany** již překračují a stávají se trestnými činy (hanobení národa, rasy a přesvědčení, omezování osobní svobody, vydírání, krádež, loupež, aj.).

Šikana tedy není trestný čin, ale pro mnohé, zejména méně psychicky odolné může mít „trvalé“ následky.

Co s tím ?

- nedovol jednotlivcům ovládat celý kolektiv
- nebuď lhostejný k tomu, co se děje ve třídě, v kolektivu, v partě

Pamatuj :

- nikdo nemá právo Tobě, ani Tvým spolužákům jakýmkoliv způsobem ubližovat
- správné je „označit“ toho, kdo šikanuje, popřípadě jeho „pomocníky“

OZNÁMENÍ ŠIKANY JE POVINNOSTÍ A JEDINÝM SPRÁVNÝM KROKEM

Šikanu oznam dospělým osobě, které důvěřuješ, ale tak, aby o tom nikdo nevěděl, například mimo školu nebo přímo v bytě osoby, které se chceš svěřit. Předěješ tak případnému problému s agresorem, či jeho pomocníky. Oznámením pomůžeš oběti (obětem) **šikany** a je možné, že ji zachráníš i před sebevraždou.

Je možné, že nedůvěřuješ nikomu ze svého okolí. Pro tento případ je bezplatná telefonní

Linka bezpečí 800 155 555.

Tento materiál byl pořízen z finančních prostředků poskytnutých hl. m. Prahou na prevenci kriminality.

Příloha č. 2 – informační leták MP

• **CYLINDRICKÁ VLOŽKA** - srdce celého mechanismu. Kromě klasických kovových stavitel se již využívá magnetického principu či kombinovaného systému mechanického a magnetického kódování.

Překonaní dnes nejčastěji používané profilové cylindrické vložky zloději nejčastěji provádějí rozlomením, odvrtáním nebo vyhmátáním (otevřením planžetou).

Rozlomení vložky zámku lze zamezit pořízením protizlomové vložky nebo bezpečnostního kování.

Odvrtní vložky zámku můžeme čelit kovářím s ocelovou krytkou vložky.

Vyhmatání (otevření planžetou) je možné například ztížit bezpečnostní vložkou s překrytým profilem.

• **KRYT ZÁMKU, KOVÁNÍ, ŠTÍT** - ochraňuje zámkovou vložku proti různým způsobům překonání. Nejvyšším stupněm je bezpečnostní kování, které je odolné proti odtržení, navrtání, odlomení a odšroubování.

Dveře je možné dále doplnit o:

- přidavný zámek
- řetěz či pevný vymezovač šetrbny
- dveřní zastavovač (na zašlapnutí)
- kukátko
- a další přídatné prvky.

K dokonalému zabezpečení vstupního dveřního prostoru je nejuhodnější použití bezpečnostní dveře, které vyvážené respektují bezpečnostní i protipožární hlediska.

Je možné, abychom riziko ztráty majetku částečně eliminovali sami?

Ano, nejjednodušší způsob bez vynaložení finančních prostředků je začít u toho, co může každý z nás ovlivnit,

korigovat své jednání:

- při odchodu z bytu vždy pečlivě uzamknout dveře na dva západy,
- nepřechovávat v bytě větší množství peněz v hotovosti, šperky a jiné cennosti,
- udržovat dobré vztahy se sousedy, všimnat si podezřelých, neznámých lidí v blízkosti svého obydli,
- nechlubit se svými majetkovými poměry,
- dovolit vstup do bytu jen osobám, kterým důvěřujete,
- vyplatit se dobré osvětlení a přehlednost prostorů (chodby, chodníky, nejbližší okolí obydli),
- neotvírejte, pokud se nepřesvědčíte, kdo je za dveřmi,
- pokud opouštíte svůj příbytek na delší dobu, zajištěte si nepravdělné návštěvy bytu pomocí sousedů či příbuzných,
- pro případ, že se vám přesto vykradení nevyhne, pořádku si předem seznam či fotodokumentaci cennějších věcí (typ, výrobní číslo, účty apod.) ve vazbě na pojistné podmínky pojistovny.

Správně vybírané a instalované mechanické zábranné prostředky (s patřičnými atest) vám mimo zajištění majetku přinesou i větší pocit bezpečí. Vhodně investované finanční prostředky vztahené k míře ohrožení vašeho majetku a správně uzavřená pojistná smlouva s některým z pojišťovacích subjektů na našem trhu podstatně sníží rizika ztráty majetku.

Vždy: PREVENCE SE MUSÍ VYPÍLATI!

MECHANICKÉ ZABEZPEČENÍ DVEŘÍ

Největší počet trestných činů je stále zjišťován v oblasti majetkové kriminality.

Zejména jde o krádeže vloupaním do bytů, rodinných domků a do rekreačních objektů.

Tento druh kriminality bezprostředně ovlivňuje pocit bezpečí občanů.

**PROTO NĚKOLIK ÚČINNÝCH RAD,
JAK SI NEJLEPŠE OCHRÁNIT
SVŮJ MAJETEK!**

Vydal Odbor prevence kriminality
Ministerstva vnitra
Výtisk Tiskárna Ministerstva vnitra

Nejčastěji napádaný objekt - byt, ať už je kdekoli, je základem vašeho rodinného zázemí. Trávíte v něm většinu volného času a mnohdy zde máte uložený veškerý svůj majetek.

Mylná je představa některých z vás, že vám případný zloděj nemá co ukrást, neboť máte jen běžné zařízený bytu a osobní předměty.

Tímto málo zodpovědným přístupem k ochraně svého majetku se dopouštíte velké chyby. I starší věci, které máte v domácnosti, mají pro některé zloděje cenu. Ne všichni zloději se zaměřují jen na špičkové výrobky a předměty.

Vykradení bytu je pro každého postiženého šokem. Kromě ukradených běžných věcí (spotřební elektronika) vám většinou nenávratně zmizí i předměty, ke kterým máte intimní vztah (rodinné šperky, fotografie, listiny atd.).

Ke krádežím vloupáním dochází nejčastěji v rozmezí devětatřinácté hodiny a dále především o víkendech. Ze statistik sestavených podle způsobů vniknutí do objektů vyplývá, že pachatelé vnikají do objektů zejména:

- dveřmi (asi 48 %)
- hlavními dveřmi (asi 33 %)
- dveřmi z chodby (asi 9 %)
- zadními dveřmi (asi 6 %)
- okny (asi 37 %)

Pachatelé dále nejčastěji překonávají mříže, okénice, plot, dveře z balkonu, stěny, podlahy, strop, sklep a další stavební části objektů.

Jak ochránit dveře mechanickými zabránými prostředky?

Vchodové dveře všech objektů a dveře jejich jednotlivých bytů, kanceláří a provozoven jsou nejlacinějším místem, kudy zloděj většinou útočí. Zabezpečení vstupních dveří se tedy nevykává jen bytů, ale i rodinných domků, vilek, garáží, rekreačních objektů, skladů apod.

NEZAPOMENEŤTE, ŽE NEZABEZPEČENÉ (často zcela otevírací) VSTUPNÍ DVEŘE PANELOVÉHO DOMU PŘEDSTAVUJÍ NEBEZPEČÍ PRO NĚKOLIK DESÍTEK NAJEMNÍKŮ NAJEDNOU!

Celkovou bezpečnost dveří ovlivňují všechny kritická místa dveřního prostoru, a to zejména:

1. zárubně (neboli rám)
2. dveřní křídlo (dveře jako takové)
3. závěsy, panty (uchycení dveří)
4. uzamykací mechanismus.

ZÁRUBĚŇ (rám)

Kovové zárubně se dají snadno rozlátnout beverem. Ochrana je jednoduchá. Do obou svisele zárubně se nalije řidký beton, který po vyvrtání zabrání jejich roztažení.

Další možností (zvláště u individuální výstavby) je využití bezpečnostních zárubní. Jedná se o silné svařené pásy či ocelové profilové rámy, které pomocí kovevých čepů nebo háků brání násilnému vyrazení zárubně ze zdi.

K zabránění vysazení dveří ze závěsů pomocí páčidla je nutné dostatečně hluboké osazení zárubně.

DVEŘNÍ KŘÍDLO

Neochráněné dveře se dají snadno vysadit, vyháčkovat, vyrazit, vypáčit či prokopnout. Vyrazení dveří můžeme čelit zpevněním zárubně ocelovým pásem podél celého obvodu dveří.

Ochrana proti vypáčení dveří spočívá v obití rámu dveří z vnější strany kovovým profilem k zakrytí škvíry mezi rámem a dveřmi.

Prokopnutí dveří je možné zamezit oplechováním vnitřní strany dveří.

ZÁVĚSY, PANTY

Proti vysazení lze použít mechanických zábran vysazení pantů.

Proti vyháčkování se dají dveře zajistit pomocí západek neotvíracího křídla - šrouby, kolíky nebo ocelovou vzpěrou.

UZAMYKACÍ MECHANISMUS

K němu zvláště patří:

- ZÁMEK - větší zatlacací, ukrytý uvnitř dveřního křídla. Bezpečnostním hazardem je používání zámků na dozičky či obvyčejný klíč, stejně jako montáž bakelitových štítů u zámků.

Bezpečný dveřní zámek musí být odolný vůči násilí, vrátání a musí být opatřen bezpečnostní cylindrickou vložkou nebo „mnohokrymým“ klíčem trezorového typu.

- ZÁVORA ZÁMKU - je nejvhodnější provedení zejména na dva západky, masivní, široká, případně s vícenásobnými západky. Tento systém se používá k zajištění dveří na více místech po obvodu dveří najednou (např. tří, čtyř, šesti nebo devítinásobné zajištění a samozřejmě i zesílení pevnosti dveří).

ZÁLEŽÍ JEN NA TOBĚ!

Musela by to být velká náhoda, aby jsi se dříve nebo později nepotkal někde s drogami. Proto Ti nabízíme pár informací, ať víš o něco víc než jen to, že brát drogy je riskantní, nebo že je to super dobrodružství.

Co je to droga?
Ať se jmenuje jakkoliv, princip je pořád stejný.
Účinná látka se Ti dostává do mozku a tam pracuje přímo v centru Tvoji osobnosti a vůle. Ovlivňuje Tvoje jednání, chování, to co cítíš, vidíš, děláš...

Jaká rizika máme na mysli?

- Riziko na Tebe může čekat již při první dávce.
- Dát si větší dávku, než jsi chtěl, je neuvěřitelně snadné.
- Cena za takovou chybu je vysoká.
- Nazatkať si každý mylně myslí, že on to zvládne, ale neví o tom.
- Na každou drogu si můžeš vykloupat a vypěstovat závislost.
- Z tohoto hlediska je jedná, jestli se kouří, šnupá, inhaluje nebo vpicňuje...

Neboj se problémů, jejich překonání bývá občas těžší, ale šlechetnější.
Nezapomínej na svoji důstojnost.
Ovládej svůj život a své myšlení.
Nedopust, aby tě ovládla droga.
Řekni NE a zůstaň svobodný.
Přemýšlej a rozhodni se, jen ty se můžeš ochránit!

DROGY? NE!

MĚSTSKÁ POLICE PRAHA

PORADENSTVÍ BEZPEČÍ

Poradenství nabízí:

Prev Centrum, prevence drogové závislosti
Meziškolská 1120/2, Praha 6, www.prevcentrum.cz
poradenská linka: 233 355 459

AT poradna, centrum pomoci závislým
Rocvínovská 3, Praha 4
poradenská linka: 261 262 828

Drop-in, péče o uživatele drog a jejich rodiny
Karolíny Světlé 18, Praha 1, www.dropin.cz
Nonstop linka pomoci: 222 221 431

Sananím, péče a léčba drogově závislých
Osadní 2, Praha 7, www.sananim.cz
poradenská linka: 283 872 186

Rodinná poradna pro problémové uživatele drog
Vratislavova 11, Praha 2, tel.: 224 910 256

VFN, odd. léčby závislosti
Apolinářská 4, Praha 2, tel.: 224 968 225

**PR | ILS
PRAHA
PRAHA
PRAHA**

Tento materiál byl pořízen z finančních prostředků poskytnutých M. m. Prahou na prevenci kriminality.

Rasová diskriminace je chování, které znevýhodňuje práva jiného člověka z důvodu jeho národnosti nebo rasového původu.

Xenofobie je vdosloněm překladu strach z cizinců. Slovo se většinou užívá pro označení nesnášlivosti k lidem z jiných zemí a rovněž nedostatek úcty k jejich tradici a kultuře. Stejně jako rasismus je xenofobie přesádek, který vyvolá negativní názor bez jakéhokoli předcházející znalosti.

Intolerance je opakem výše uvedené tolerance. Jistě máš ve svém okolí někoho, kdo vypadá jinak než Ty, kdo se jinak chová, jinak mluví nebo se nageadně obléká, prostě je „růžak dřený“. Může to být spolužák nebo spolužáčka, mohou to být sousedé nebo lidé, kteří se nedávno nastěhovali do Tveho okolí.

Nezapomeň!!

Hodnota člověka se nemění tím, jak vypadá, ale tím co dělá. To že jsi jiný než ostatní, znamená, že jsi oprávněn být jiný. Dej o sobě vědět, takže, že jsi stejně dobrý jako ostatní. Pokud se Ti někdo vysmívá nebo Ti jinak ubližuje z důvodu Tve národnosti nebo původu, ihned o této situaci sděli, kterému důvěřuješ. Nemáš-li nikoho takového, obrať se na někoho z těchto kontaktů:

Linka bezpečí 800 155 555

Jednotné evropské číslo tísňového volání 112

Police ČR 158

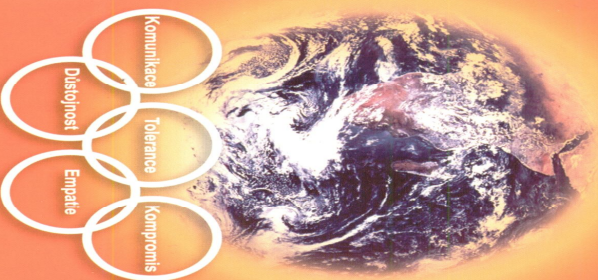
Městská policie 156

Český lidský výbor - právní poradna 224 372 535

Tento materiál byl pořáčen z finančních prostředků poskytnutých hl. m. Prahou na prevenci kriminality.

Stejná šance pro každého

Býlo by správné, abychom všichni byli stejní?

Asi ne. A přece máme strach z lidí, které neznáme. Nespravedlivě jim přisuzujeme vlastnosti, které nikdy neměli. Není přece možné odsoudit předem člověka, kterého neznáme, jen proto, že má například jinou barvu pleti nebo jiné názory. Vždyť srdce máme všichni stejné, bez ohledu na barvu pleti ...

Luk se tedy vyrovnává s těmito představy? Představ si spojení pěti olympijských krtků, které v oblasti mezinárodních vztahů reprezentují tyto schopnosti a dovednosti:

1. **Komunikace**
2. **Tolerance**
3. **Kompromis**
4. **Důstojnost**
5. **Empatie**

Jejich vzájemné propojení a schopnost využívat a používat je. Ti zanechávají vztahy i v životě.

Co je komunikace?

Jde v podstatě o to, že dokážeš nověm s druhým, nasloucheš co Ti chce sdělit, pochopit ho, porozumět mu.

Co je tolerance?

Je to schopnost brát druhé jako partnery i s jejich chybami a nedostatků, popřípadě handicapů. Jistě víš, že každý z nás má nějakou tu chybičku.

Co je kompromis?

Zní to tajemně, ale jistě i Ty jsi už někdy ustoupil ve svém názoru, aby ses lépe dohodl s mámou, tatou, kamarádem, protože i oni mají své názory a také si je chtějí prosadit. Je tedy nutné dohodnout se na názoru společném. Nikdy není správné řešit

spory násilím. To je slepá cesta, ze které není návratu.

A ta důstojnost?

Možná už víš sám, že není horšího pocitu, než pocit ponížení, křivdy a nespravedlnosti. Proto nikdy nedělej druhému to, co by se nelíbilo Tobě. Tím se vyhněš výtčkam z možného ubližování druhému. Špatné svědomí je někdy horší, než sebevražda trest. Uvědiš, víš, jak důležité je vážit si druhých jako sama sebe. Pokud to nebudeme vědět, je možné se „hravě“ stát účastníkem ŠIKANY plně představitelů a možná i RASISMU.

Empatie?

To je vrchol pyramidy lidskosti, odvaly a hrdinství. Vždyť není většího hrdinství v životě samotném, než se zaslát těch, kterým je ubližováno ze strany pár je-dinců, kteří si myslí, že jsou něco víc než ostatní. Je to tedy schopnost „vcítit“ se do pocitu druhých a nebat se jim pomoci. Pokud tyto zásady přijmeme za vlastní, nikdy se nebudeme za své chování stydět.

Co z tohoto vyplývá? Kdo porušuje, či nedodržuje výše uvedené zásady je pro Tebe nebezpečný, protože je možné, že pokud s ním nebuděs souhlasit, může Ti ublížit.

Správná holka, či kluk vědí:

Rasismus je názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité rase. Rasisti dělímeji rasu jako skupinu lidí stejného původu. Rozlišují různé rasy podle fyzického charakteru, jako je barva kůže nebo kvalita vlasů. Slovo „rasismus“ se používá k označení agresivního či ponižujícího chování k příslušníkům „jiné rasy“.